

Кавиарня в Бакчисарaju

Крымські татари, którzy po aneksji Krymu przez Rosję przeprowadzili się do Łucka, zorganizowali 15 marca protest przeciwko okupacji półwyspu. Z okazji tej smutnej rocznicy proponujemy Państwa uwadze wspomnienia osoby, która zmuszona została do opuszczenia swojego domu.

Trolejbus jedzie powoli przez wiosenny Łuck, za oknem przesuwają się drzewa i domy. Jestem w tym mieście od roku. Ono otwiera się przede mną, a ja wciąż nie mogę przyjąć jego powściągliwych tonacji. Na południu Krymu, gdzie się urodziłam, wiosna zaczyna się już w lutym jasnymi białoróżowymi migdałowcami, a w marcu naturalnie rywalizują w konkursie piękności magnolia i glicynia. A tu wiosna dopiero zaczyna malować zielonymi farbami.

Na przystanku, wśród kobiet ubranych po europejsku, nagle spostrzegam barwną różową muzułmańską chustę, długą spódnicę. Gulnara?! Trolejbus rusza, a ja szybko wstaję, zaskakując swoją sąsiadkę i spieszę do wyjścia. Chcę wrócić, chcę dotknąć jej ramienia i zapytać młodą kobietę: «Ty? Jesteś z Krymu?». I zobaczyć jej uśmiech.

Niespodziewanie głos w mikrofonie oznajmia: «Przystanek «Hotel Ukraina». Wiem, że to nie była Gulnara. Nigdzie nie biegnę, powoli idę do domu, teraz mój dom w Łucku, a przed oczami – wczesny poranek w starym Bakhchisaraju wiosną 2012 roku. Siedzę w tatarskiej restauracji obok pomnika Puszkina, delektuję się mocną kawą w małej filiżance i wsłuchuję się w szczebiot kanarków. Pałac Khana kilkaset metrów dalej, tam znajduje się fontanna z dwoma

różami – symbolami miłości i smutku. Mam wrażenie, że historia jest gdzieś w pobliżu i może wyjść małymi drzwiami w kącie. Ona będzie ubrana w tę samą granatową suknię, haftowaną złotem, podobną do wiszącej na ścianie, obok mnie.

Kawiarnia pachnie kardamonem. Jakież szalone myśli zmuszają mnie szybko, lewą ręką «od siebie», wylać na spodek ostatni łyk gęstego napoju. Odchylam się w fotelu i widzę zdziwione oczy gospodyni. «Umiesz wróżyć?» – siada obok i patrzy na mnie z uśmiechem.

Wilgotny majowy poranek w dolinie Bakhchisaraju, zapachy ziół i kwiatów, oczekiwanie na cud w ten dzień, który rozpoczął się tak dobrze... «Dziś – tak!» – odpowiadam i obie śmiejemy się.

«A ja już nie wróżę, nie chcę niepokoić losu» – powiedziała moja nowa znajoma. «Mam wszystko, czego chciałam». Na moje zdziwienie mówi cicho: «Mama chciała wrócić do domu, a ja jestem w domu – na Krymie, w Bakhchisaraju. Mój mąż ma pracę w pobliżu Symferopola, jest zadowolony. Dzieci zdrowe, uczą się dobrze. Szkoda tylko, że angielskiego uczą się chętniej, niż krymskotatarskiego. Tańczą dobrze!».

Wiosną 2014 roku, 9 marca, wyjeżdżaliśmy z Krymu na Ukrainę. Pociągi już nie jeździły.

Кав'ярня в Бахчисараї

Крымські татари, що після загарбання Криму Росією переселилися до Луцька, провели 15 березня акцію, під час якої висловили протест проти окупації півострова. З нагоди сумної річниці пропонуємо Вашій увазі спогади особи, котра змушена була стати переселенкою.

Тролейбус неквапливо їде вечірнім Луцьком, за вікном миготять дерева, будинки. Пройшов рік, відколи я в цьому місті. Воно вже відкривається мені, а я досі не можу прийняти його стримані кольори. На півдні Криму, де я народилася, весну в лютому розпочинає світлий біло-рожевий мигдаль, у березні влаштовують безжальний конкурс краси магнолія, гліцинія. А тут весна тільки розводить зелену фарбу.

На зупинці серед жінок, одягнених по-європейськи, раптом помічаю жовто-рожеву мусульманську хустину, довгу спідницю. Гюльнара?! Тролейбус рушає, а я різко підіймаюся, здивувавши сусідку, і поспішаю до виходу. Хочу повернутися, хоч торкнутися плеча молодій жінці й запитати: «Ти з Криму?» І побачити її усмішку.

Несподівано голосний, сипкий голос водія в мікрофоні: «Зупинка «Готель Україна». Я знаю, що це була не Гюльнара. Нікуди не біжу, повільно йду додому, нині мій дім у Луцьку, а перед очима – світло у старому Бахчисараї, весна 2012 року. Сиджу в татарському ресторанчику біля пам'ятника Пушкіну, насолоджуючись міцною кавою в маленькій філіжанці та щебетом канарок. Ханський палац за декілька сотень метрів, там фонтан із двома трояндами – символами

кохання і смутку. Відчуваю, що історія десь поряд, вона може вийти через невеличкі двері в кутку. На ній буде така сама темно-синя спідниця, вишита золотом, як та, що висить на стіні біля мене.

Кав'ярня пахне кардамоном. Якіс шалені думки змушують мене швидко лівою рукою «від себе» перевернути на блюде останній ковток густого напою. Відкидаюся на спинку крісла і бачу здивовані очі господині за стійкою. «Вмієш гадати?», – сідає поряд зі мною і з усмішкою дивиться на мене.

Вологий травневий ранок у бахчисарайській долині, запахи трав та квітів, очікування дива в цей день, який так добре почався... «Сьогодні – так!», – відповідаю я, й ми обидві сміємося.

«А я більше не гадаю, не хочу тривожити долі», – говорить моя нова знайома. «У мене є все, що я бажала». На мої підняті від здивування брови спокійно пояснює: «Мама мріяла повернутися додому, а я – вдома, у Криму, в Бахчисараї. У чоловіка робота під Сімферополем, він задоволений. Діти здорові, вчать добре. Тільки, шкода, англійську вивчають, а кримсько-татарську лінуються. Танцюють добре!».

Навесні 2014 року, 9-го березня ми виїжджали з Криму в Україну. Потяги вже не ходили. Вдодв до-

Співпраця з Росією неефективна

Współpraca z Rosją nieskuteczna

сторінка 5

Боролися проти комуністичних сил

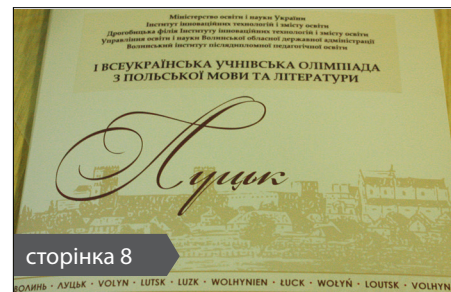
Walczyli przeciw siłom komunistycznym

сторінка 7

Перша олімпіада з польської мови

Pierwsza Olimpiada z Języka Polskiego

сторінка 8

Не віршами, а емоціями

Nie poezją, a emocjami

сторінка 9

Одночасне навчання і в Україні, і в Польщі – реально

Równoległe studia na Ukrainie i w Polsce są możliwe

сторінка 12

Wzdłuż drogi do Symferopola, stoją dziwne konstrukcje zbudowane z pustych skrzynek – «punkty kontroli». Naszego kierowcę, co jakiś czas zatrzymują dziwnie ubrani mężczyźni w różnym wieku. Nazywają siebie «samoobrona Krymu», bywa, że nawet się nie przedstawiają. W odwrotnym kierunku, prawie bez przerwy jadą ogromne – koloru błota – rosyjskie maszyny wojskowe. W pobliżu Baczysaraju, na kilkaset metrów, rozciągnął się «żywy» łańcuch tatarskich kobiet i dzieci. W rękach trzymały ukraińskie flagi, odręcznie napisane plakaty: «Krym – Ukraina» po ukraińsku, po rosyjsku i te same słowa w języku krymskotatarskim. Rozpaczliwie machamy im rękami, jak na długie, długie rozstanie.

Przy wyjeździe z Krymu długo sprawdza nas

teraz już «krymski» «Berkut», jeszcze trzysta metrów – i szczupły ukraiński lejtnant, widząc naszą rejestrację, dopytuje się u kierowcy: «Panie! Co tam na Krymie?». A kierowca najpierw powiedział mu głośno: «Sława Ukrainie!».

Kilka godzin później wczesną wiosną powitała nas Ukraina, rozjechaliśmy się po różnych miastach. Nie jest nam teraz łatwo, ale nadal jesteśmy w domu. A ja wciąż myślę o tych krymskotatarskich kobietach i dzieciach: czy one wyjechały, czy czują się tu na kontynencie, jak we własnej rodzinie?

...Gulnara! Gdzie jesteś? Czy śpiewają teraz twoje kanarki?

Imię i nazwisko autorki do wiadomości redakcji MW
Fot. A.Savin / uk.wikipedia.org

rogi do Simferopola – dziwne sporudzi z porożnionych jacykiv – «блок-пости». Поблизу них нашого водія щоразу зупиняють дивно одягнені чоловіки різного віку. Представляються «самообороною Криму» або й узагалі не представляються. Назустріч нашій маленькій «Ниві» майже безперервно рухаються величезні російські військові машини болотистого кольору. У районі Бахчисараю на декілька сотень метрів розтягнувся «живий» ланцюг із татарських жінок та дітей. У їхніх руках українські прапори, від руки розписані плакати: «Крым – это Украина!», «Крим – це Україна!», це ж саме кримсько-татарською. Махаємо їм відчайдушно, як ніби прощаємося надовго.

На виїзді з Криму нас довго перевіряє тепер

уже «кримський» «Беркут», ще триста метрів – і довготелесий український лейтенант, побачивши наші номери, схиляється до водія: «Дядьку! Що там у Криму? Розкажіть». І водій спочатку голосно йому говорить: «Слава Україні!»

Через декілька годин нас ранньою весною зустріла Україна, ми розїхалися по різних містах. Нам зараз не легко, проте ми все одно вдома. А я все згадую тих кримсько-татарських жінок і дітей. Чи вони виїхали, чи почувають себе тут, на материк, як у рідній сім'ї?

... Гюльнара! Де ти? Чи співають зараз твої канарки?

На прохання авторки ми не вказуємо її прізвища Фото: A.Savin / uk.wikipedia.org

Wołyńianie skorzystają z doświadczenia UE

Волиняни перейматимуть досвід ЄС

W Łucku odbyła się prezentacja projektu «Ukraiński standard samorządowo-obywatelski». Goście z Polski dzielili się z pracownikami Urzędu Miasta doświadczeniem wdrażania zmian w kraju i osiągnięcia otwartości w pracy władzy.

23 marca w sali konferencyjnej Centrum Świadczenia Usług Administracyjnych odbyła się prezentacja projektu, w ramach którego w ciągu dwóch lat wołyńianie będą poznawać najlepsze polskie praktyki samorządowe.

Prezes zarządu Fundacji Inicjatyw Menedżerskich Paweł Prokop, zwrócił uwagę na to, że władze ukraińskie powinny być otwarte dla mieszkańców. Opowiedział także, że w Polsce w wyborach zwykle zwyciężają ci prezydenci miast, którzy aktywnie pozyskiwali inwestycje. Jednak dla skutecznego zarządzania nie wystarczy tylko jakość dobrego menedżera. Władza powinna być otwarta, ludzie powinni widzieć wyniki pracy. Zdaniem Pawła Prokopa, świat zmierza w kierunku angażowania ludzi do konsultacji.

Zastępca mera Łucka Taras Jakowlew zauważył, że w Łucku odbywają się konsultacje i dyskusje z przedstawicielami władzy, na przykład w zakresie remontów lub budownictwa. Jego zdaniem władze liczą się ze zdaniem mieszkańców. Jednak obecni na prezentacji łuczcianie zauważyli, że protesty, które niedawno odbyły się pod Wołyńską Obwodową Administracją Państwową, to skutek tego, że władze nie słyszą ludzi.

«Kiedy tylko władze zaczną rozmawiać z mieszkańcami, wzrosną szanse na to, że nie będzie protestów» – podkreślił Paweł Prokop.

Projekt «Ukraiński standard samorządowo-obywatelski» otrzymał dofinansowanie w ramach Polsko-Kanadyjskiego Programu

Wsparcia Demokracji, Programu Polskiej Współpracy Rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP i kanadyjskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Handlu i Rozwoju.

Maja GOŁUB
Fot. lutskrada.gov.ua

У Луцьку презентували проект «Український самоврядно-громадський стандарт». Гості з Польщі ділилися з працівниками міської ради досвідом проведення змін у країні та досягнення публічності в роботі влади.

джерських Павел Прокоп звернув увагу на те, що українська влада повинна бути відкритою перед населенням. Він також розповів, що в Польщі вибори вигравуть зазвичай ті мери, які показали свою активність у залученні інвестиційних коштів. Однак тільки якостей хорошого менеджера недостатньо для ефективного управління. Керівництво має бути відкритим, і люди повинні бачити результати роботи. На думку Павла Прокопа, світ рухається в напрямку залучення людей до обговорень.

Заступник Луцького міського голови Тарас Яковлев зауважив, що в Луцьку відбуваються обговорення та дискусії з представниками влади, наприклад із приводу ремонтів чи будівництва. За його словами, влада враховує думки мешканців. Проте присутні на презентації лучани зауважили, що протести, які нещодавно відбувалися під стінами Волинської обласної держадміністрації, – це наслідки того, що влада до людей не дослухається.

«Як тільки влада почне говорити з мешканцями, збільшаться шанси того, що не буде протестів», – наголосив Павел Прокоп.

Проект «Український самоврядно-громадський стандарт» фінансується в рамках Польсько-канадської програми підтримки демократії, програми польської співпраці на користь розвитку Міністерства закордонних справ Республіки Польща та канадського Міністерства закордонних справ торгівлі та розвитку.

Мая ГОЛУБ
Фото: lutskrada.gov.ua

Rekrutacja na studia w Polsce

Osoby polskiego pochodzenia mogą zapoznać się z zasadami, trybem i zakresem rekrutacji na polskie wyższe uczelnie, które umieszczono na stronie Konsulatu Generalnego RP w Łucku (www.luck.msz.gov.pl).

Konsulat Generalny RP w Łucku informuje, że dokumenty na studia w Polsce ze stypendium Rządu RP będą przyjmowane w siedzibie Konsulatu Generalnego RP w Łucku (ul. Dubniwska 22b) w dniach **13-17 kwietnia 2015 roku od godz. 10.00**.

W celu umówienia się na złożenie dokumentów należy skontaktować się z pracownikiem konsulatu pod adresem dorota.szmidtke@msz.gov.pl.

Informacja o rekrutacji znajduje się pod adresem:

http://www.luck.msz.gov.pl/pl/aktualnosci/rekrutacja_na_studia_w_polsce_ze_stypendium_rzadu_rp__

Można tu pobrać następujące dokumenty:

- kwestionariusz kandydata na studia w Polsce (jest dostępny na stronie internetowej Biura Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej: http://www.buwiwm.edu.pl/8_formularz-PL0809.pdf);

- zasady, tryb i zakres rekrutacji osób polskiego pochodzenia (narodowości polskiej) z państw Europy Środkowo-Wschodniej, Gruzji, Kazachstanu, Turkmenistanu, Uzbekistanu na kształcenie w Polsce ze stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego;

- wykaz przedmiotów, z jakich będą prowadzone sprawdziany testowe;

- tryb przeprowadzania postępowania kwalifikacyjnego;

- podstawowe informacje dla cudzoziemców polskiego pochodzenia (narodowości polskiej) podejmujących kształcenie w Polsce;

- informacja o zasadach wypłacania stypendium ministra nauki i szkolnictwa wyższego;

- oświadczenie o zapoznaniu się z zasadami, trybem i zakresem rekrutacji;

- listę wymaganych dokumentów.

MW

Вступні іспити до польських ВНЗ

Особи польського походження мають можливість ознайомитися з правилами та умовами відбору до польських вищих навчальних закладів, котрі розміщені на сторінці Генерального консульства РП у Луцьку (www.luck.msz.gov.pl).

Генеральне консульство РП у Луцьку повідомляє, що документи на навчання в Польщі зі стипендією уряду Польщі можна буде подати до приміщення консульства (вул. Дубнівська, 22б) **13-17 квітня 2015 р. з 10.00 год.**

Щоб записатися на прийом документів, потрібно зв'язатися з працівником консульства за допомогою e-mail: dorota.szmidtke@msz.gov.pl.

Інформація про відбір знаходиться на сторінці:

http://www.luck.msz.gov.pl/pl/aktualnosci/rekrutacja_na_studia_w_polsce_ze_stypendium_rzadu_rp__

Тут можна завантажити наступні документи:

- анкета кандидата на навчання в Польщі (доступна на сайті Бюро визнання освіти та міжнародного обміну: http://www.buwiwm.edu.pl/8_formularz-PL0809.pdf);

- правила та умови вступу осіб польського походження (польської національності) з країн Центральної та Східної Європи, Грузії, Казахстану, Туркменістану, Узбекистану на навчання в Польщі зі стипендією Міністерства науки та вищої освіти;

- перелік предметів, із яких проводимуться тести;

- правила проведення кваліфікаційної процедури;

- основна інформація для іноземців польського походження (польської національності), котрі починають навчання в Польщі;

- інформація про правила виплати стипендії Міністерства науки та вищої освіти;

- заява, у котрій кандидат засвідчує, що ознайомився з правилами та умовами вступу;

- перелік документів, котрі необхідно подати до консульства.

MW

Pierwsza Olimpiada z Języka Polskiego

Перша олімпіада з польської мови

Учніowie szkół ogólnokształcących z 10 obwodów Ukrainy i Kijowa Ukrainy oraz ich nauczyciele mieli okazję uczestniczyć w I Ogólnoukraińskiej Olimpiadzie dla Uczniów z Języka Polskiego i Literatury Polskiej, która odbyła się 22–26 marca w Łucku.

Учні загальноосвітніх навчальних закладів із 10 областей України й Києва та їхні вчителі мали можливість взяти участь у I Всеукраїнській учнівській олімпіаді з польської мови та літератури, що пройшла 22–26 березня в Луцьку.

Uroczyste otwarcie Olimpiady poprzedzał koncert w wykonaniu uczniów wołyńskich szkół.

W inauguracji uczestniczyli Konsul Generalny RP w Łucku Beata Brzywczy, Anna Kuźma – radca, kierownik Referatu ds. Współpracy Naukowo-Oświatowej w Ambasadzie RP w Kijowie, sekretarz Zarządu Fundacji Wolność i Demokracja Robert Czyżewski, przedstawicielka Stowarzyszenia «Wspólnota Polska» Anita Staszkiwicz, kierownik Działu Wykształcenia Średniego i Edukacji Mniejszości Narodowych Ministerstwa Edukacji i Nauki Ukrainy Natalia Bieskowa, dyrektor Oddziału Instytutu Technologii Innowacyjnych i Treści Edukacyjnych w Drohobyczu, prezes Związku Nauczycieli Polonistów Ukrainy Adam Chlopek, docent Instytutu Filologii Kijowskiego Uniwersytetu Narodowego imienia Tarasa Szewczenki, prezes jury dr. hab. Maria Bracka, rektor Wołyńskiego Instytutu Pedagogicznych Studiów Podyplomowych Petro Oleszko, wiceprzewodniczący Wołyńskiej Państwowej Administracji Obwodowej Switłana Myszkowec, kierownik Zarządu Edukacji i Nauki Wołyńskiej Państwowej Administracji Obwodowej Walentyna Zagrewa, przedstawiciele duchowieństwa i miejscowej polskiej społeczności.

Walentyna Zagrewa poinformowała, że w obwodzie wołyńskim na 124 tys. uczniów języka polskiego uczy się blisko 5 tys. dzieci w 64 placówkach edukacyjnych, a na dodatkowe zajęcia z polskiego uczęszcza blisko 2 tys. dzieci. Prawie wszystkie szkoły, w tym też wyższe, współpracują ze szkołami z Polski.

«Pragniemy, aby język polski na Ukrainie się rozwijał, przecież jest to język bratniego dla nas narodu» – powiedziała Natalia Bieskowa. Podkreśliła gościnność Wołynia i odczytała list powitalny od Ministra Edukacji i Nauki Serhija Kwita. Powiedziała również, że uczniowie mają unikalną okazję, aby pozostać w historii Ukrainy i Polski, jako uczestnicy Pierwszej Ogólnoukraińskiej Olimpiady z Języka Polskiego i Literatury Polskiej.

Z kolei, Petro Oleszko mówił o tym, że Ukraina i Polska są połączone nie tylko poprzez dziedzictwo historyczne, literaturę, kulturę, ale też wspólne dążenie do wartości europejskich.

«Cieszę się, że popularność języka polskiego na Ukrainie stale wzrasta. I chociaż jestem świadoma tego, że nie jest on na tyle popularny, jak angielski, niemiecki lub hiszpański, już sam fakt zwiększenia grona osób, które znają ten język, dla nas Polaków jest ważnym kulturowym elementem. Radzi jesteśmy także temu, że stopniowo powiększa się grupa osób zainteresowanych głębszym poznaniem naszego kraju, jego teraźniejszości, ale i przeszłości, polską kulturą i sztuką, czerpiących z bogactwa naszego kulturowego dziedzictwa. Obserwujemy to zwłaszcza w trakcie naszych spotkań z mieszkańcami zachodniej Ukrainy, którzy chętnie przychodzą na organizowane przez nas wystawy i spotkania autorskie, a utwory polskich poetów i pisarzy, dramaturgów stanowią inspirację dla ukraińskich artystów. Zdajemy sobie sprawę, że obecnie Polska przyciąga do siebie wiele młodych osób, którzy chcą w naszym kraju zdobyć wykształcenie. Chcemy to jako dobry prognostyk do zacieśnienia bliższych narodowościowych więzów między młodymi pokoleniami Polaków i Ukraińców» – powiedziała w swoim wystąpieniu Konsul Generalny RP w Łucku Beata Brzywczy.

Radca Ambasady, Anna Kuźma, nawiązała w swoim wystąpieniu do obserwowanych tendencji i rosnącego na Ukrainie zainteresowania nauką języka polskiego oraz kulturą polską, a także do europejskich dążeń Ukraińców, które stają się elementem wzmacniania solidarności między naszymi sąsiadującymi państwami. «Jestem na Ukrainie pięć lat i przez cały ten okres obserwuję zadziwiającą dynamikę zainteresowania Polską, językiem polskim, także studiami w Polsce. Prawdą jest to, że ludzie jadą na naukę, ale

większość wraca na Ukrainę. To dobrze, bo przecież Polacy poznają Ukraińców, a Ukraińcy Polaków. Dzięki temu łamane są stereotypy, złe stereotypy... Polska jest ściśle związana Ukrainą nie tylko poprzez historię, ale także poprzez rzeczywistość, która dzieje się obecnie przed naszymi oczami i w naszych duszach... Polska nie ciągnie Ukrainy do Europy, ponieważ Ukraina sama zmierza w tym kierunku, a my pomagamy, dlatego że pamiętamy, że i my idąc tą drogą mieliśmy wsparcie. Ukraina za swój europejski wybór płaci najwyższą cenę. Nie wiem, nie pamiętam, który naród we współczesnej Europie płacił taką cenę», – zaznaczyła Anna Kuźma.

Sekretarz Zarządu Fundacji Wolność i Demokracja Robert Czyżewski zaznaczył, że znajomość języka polskiego otwiera dostęp do nowych źródeł informacji, co z kolei jest doskonałym instrumentem w zwalczaniu stereotypów.

Olimpiadę zorganizowały Ministerstwo Edukacji i Nauki Ukrainy, Oddział Instytutu Technologii Innowacyjnych i Treści Edukacyjnych w Drohobyczu, Zarząd Edukacji i Nauki Wołyńskiej Państwowej Administracji Obwodowej, Wołyński Instytut Pedagogicznych Studiów Podyplomowych przy wsparciu Ambasady RP na Ukrainie, Konsulatu Generalnego RP w Łucku, Fundacji Wolność i Demokracja, Stowarzyszenia «Wspólnota Polska», Wołyńskiego Regionalnego Zarządu banku «UkrSybBank» i Związku Nauczycieli Polonistów Ukrainy.

W Olimpiadzie wzięli udział przedstawiciele obwodów: winnickiego, dniproperetrowskiego, żytomierskiego, iwanofrankowskiego, lwowskiego, rówieńskiego, chmielnickiego, kijowskiego, odeskiego i wołyńskiego oraz z Kijowa.

Na marginesie Olimpiady zorganizowane zostały 3-dniowe warsztaty metodyczne dla nauczycieli języka polskiego ze szkół obwodu wołyńskiego. Warsztaty przeprowadzone zostały w gościnnym Gimnazjum nr 4 im. Modesta Lewickiego w Łucku, zaś poprowadzili je metodyści-lingwiści z Oddziału Instytutu Technologii Innowacyjnych i Treści Edukacyjnych w Drohobyczu.

Olga SZERSZEN

Під час урочистого відкриття учасників олімпіади та гостей заходу своїми виступами привітали учні волинських навчальних закладів.

На заході були присутні Генеральний консул Республіки Польща в Луцьку Beata Brzywczy, радник, керівник реферату з питань науково-освітньої співпраці Посольства Республіки Польща в Україні Анна Кузьма, секретар правління фонду «Свобода та демократія» Роберт Чижевський, представник товариства «Спільнота польська» Анита Сташкевич, керівник відділу середньої освіти та освіти національних меншин Міністерства освіти і науки України Наталія Бескова, директор Дрогобицької філії Інституту інноваційних технологій і змісту освіти, голова Спілки вчителів-полоністів України Адам Хлопек, доцент Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор філологічних наук, голова журі олімпіади Марія Брачка, ректор Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти Петро Олешко, заступник голови Волинської обласної державної адміністрації Світлана Мишковець, керівник управління освіти і науки Волинської обласної державної адміністрації Валентина Загрева, представники товариств польської культури та духовенства.

Валентина Загрева повідомила, що на Волині серед 124 тис. учнів польську мову вивчають 4 919 дітей у 64 навчальних закладах, а факультативно – ще 1 808; майже всі навчальні заклади, і вищі зокрема, співпрацюють з освітянами Польщі.

«Хочеться, щоб польська мова розвивалася в Україні, адже це мова братнього нам народу, по-справжньому братнього», – сказала представник МОН України Наталія Бескова. Вона відзначила гостинність прийому Волині та зачитала офіційне звернення від міністра освіти і науки Сергія Квіта. Також зацентувала увагу на тому, що учні мають унікальну можливість увійти в історію України та Польщі як учасники I Всеукраїнської олімпіади з польської мови та літератури.

Ректор ВІППО Петро Олешко у свою чергу говорив про те, що Україну та Польщу об'єднують не тільки історична спадщина, література, культура, а й спільне прагнення до європейських цінностей.

«Я тішуся, що популярність польської мови в Україні постійно зростає. І хоча я усвідомлюю, що вона не є настільки популярною як англійська, німецька або іспанська, все ж сам факт збільшення кола осіб, які знають цю мову, для нас поляків – важливий культурний елемент. Ми також дуже раді з того приводу, що поступово збільшується група осіб, зацікавлених ліпшим пізнанням нашої країни, її сучасності, минулого, польської культури й мистецтва, для яких важливе багатство нашої культурної спадщини. Ми спостерігаємо це, зокрема, під час наших зустрічей із мешканцями Західної України, які охоче відвідують організовані нами виставки та інші заходи. Твори польських поетів, прозаїків та драматургів надихають українських митців. Ми розуміємо, що нині Польща вабить до себе багатьох молодих людей, які хочуть здобути в нашій країні освіту. Розцінюємо це як добрий знак зміцнення тісних національних стосунків між молодими поколіннями поляків та українців», – промовила у своєму зверненні Генеральний консул у Луцьку Beata Brzywczy.

Радник Посольства РП в Україні Анна Кузьма у своєму виступі згадала про тенденції, які вона зауважила, про зростання зацікавлення вивченням польської мови та культури, про європейські прагнення українців, які сприяють зміцненню солідарності між нашими сусідніми державами: «Я в Україні 5 років і за цей час спостерігаю неймовірну динаміку зацікавлення Польщею, польською мовою, також навчанням у Польщі. Правда, що люди виїжджають вчитися, але більшість повертається в Україну. Це добре, адже поляки знайомляться з українцями, а українці – з поляками; завдяки цьому відмирають стереотипи, погані стереотипи... Польща разом із Україною тісно пов'язані не тільки історично, але й реальною, яка зараз діється на наших очах, у наших душах... Польща не тягне Україну в Європу, Україна сама туди йде, а ми іноді підставляємо плече, адже самі пам'ятаємо, що і нам допомагали на цьому шляху. А Україна за свій європейський вибір платить найбільш високу ціну, я не знаю, не пам'ятаю, яка нація в сучасній Європі таку ціну платила».

Роберт Чижевський, секретар правління фонду «Свобода та демократія», зазначив, що знання польської мови відкриває доступ до нових інформативних джерел, що водночас є досконалим інструментом у переборюванні набутих стереотипів.

Організували проведення олімпіади Міністерство освіти і науки України, Дрогобицька філія Інституту інноваційних технологій та змісту освіти, управління освіти і науки Волинської обласної державної адміністрації, Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти за підтримки Посольства Республіки Польща в Україні, Генерального консульства Республіки Польща в місті Луцьку, фонду «Свобода та демократія», товариства «Спільнота польська», Волинського регіонального управління банку «УкрСиббанк» і Спілки вчителів-полоністів України.

До участі в олімпіаді вдалося залучити дітей із Вінницької, Дніпропетровської, Житомирської, Івано-Франківської, Львівської, Рівненської, Хмельницької, Київської, Одеської, Волинської областей та міста Києва.

Одночасно з олімпіадою відбувся триденний методичний семінар для вчителів польської мови зі шкіл Волинської області. Зустріч пройшла в Луцькій гімназії № 4 імені Модеста Левицького, а провели її методисти з Дрогобицької філії Інституту інноваційних технологій і змісту освіти.

Ольга ШЕРШЕНЬ

Bitwa pod Równem: Polacy odnoszą zwycięstwo

Wierni Piłsudskiemu żołnierze Drugiej Rzeczypospolitej 95 lat temu odnosili porażki i zwycięstwa na bardzo bagnistej wtedy Rówieńszczyźnie. Dzięki pracy rotmistrza Mieczysława Bernackiego «Bitwa pod Równem» możemy zagłębić się w ówczesne dzieje.

Podczas wojny polsko-bolszewickiej 1920 r. zarówno polscy legioniści, jak też bolszewicy niejednokrotnie odnosili porażki w bitwach lokalnych. W bitwie pod Równem, cofając się za rzekę Horyń, w okolicach wsi Reszuck i kolonii Mariendorf, dowódca Drugiej Armii Wojska Polskiego reorganizował siły wojskowe, które składały się z 3. Dywizji Piechoty Legionów i 6. Dywizji Piechoty. Dzięki temu ubezpieczył flanki jednostkami kawaleryjskimi, które zostały rozciągnięte aż do wsi Sujsk i Antonówka, gdzie miały się połączyć z jednostkami 1. Dywizji Piechoty Legionów. W tym samym czasie jednostki 3. Dywizji Piechoty Legionów, które pozostawiły Równie, przez całą noc przemierzały się w kierunku Sarn. Po ciężkim przejściu przez piaszczyste drogi Polesia już o świcie 5 lipca 1920 r. wyczerpane i zmęczone szeregi 3. Dywizji Piechoty podeszły do wsi Szpanów, a o ósmej rano po przekroczeniu rzeki Horyń dostały się do wsi Aleksandria. 7. Pułk Piechoty Legionów wyruszył na zachód od wsi Reszuck. Miał w tym miejscu przygotować przekroczenie Horynia. 8. Pułk Piechoty nadciągający za nim zatrzymał się na nocleg w kolonii Czerepasznik, a 9. Pułk Piechoty ubezpieczający tył, zakwaterował się na stacji Lubomirka. 6. Dywizja Piechoty miała zająć północne wybrzeże Horynia na zachód od Aleksandrii i mostu, który miał znaczenie strategiczne. Dalej na wschód wzdłuż Horynia stał 65. Pułk Piechoty.

Wieczorem 5 lipca wszystkie jednostki Wojska Polskiego zajmowały zaplanowane pozycje. Jednak dowództwo Frontu Ukraińskiego Wojska Polskiego nie miało łączności z 2. Armią, ponieważ ona niespodziewanie cofnęła się na północ. Nie wiedząc ani o planach tej Armii, ani o planach bolszewików i zakładając, że bolszewicy mogą zawrócić w kierunku Łucka i Kowla, a, być może, też w kierunku Brody–Lwów, ponieważ te drogi były całkiem otwarte, dowództwo Frontu zrezygnowało ze swojej poprzedniej strategii w walce z bolszewikami, która nie przewidywała dużych potyczek z wrogiem. Postanowiono za pomocą wszystkich rozproszonych jednostek jak najszybciej wybudować nowy Front od Polesia aż do Dniestru.

3. Armia doszła do Sarn, a 6. Armia stała na linii Zbrucza. Bolszewicy w ciągu dnia nie zaczynali żadnych poważnych działań, skupiając swoje siły w okolicach Równego, przede wszystkim ściągając tam 4. Dywizję Kawaleryjską. Gdy przeciwnicy gromadzili swoje siły pod Równem, na południe od niego trwały zacięte walki. Polacy do późnej nocy odpierali ataki bolszewickiej 45. Dywizji Strzelców, zmuszając ją do wycofania się na południowy wschód.

Następny dzień, 6 lipca, minął spokojnie. Kilka niedużych ataków bolszewików nieopodal Aleksandrii powstrzymała siły 6. Dywizji Piechoty. Po nocy 7 lipca Budionny rozkazał swojemu wojsku atakować na całej linii frontu. Pozostawiając w okolicach Równego 6. Dywizję Kawalerii, rozkazał reszcie jednostek, które były w jego rozporządzeniu, przejść do ataku. 11. Dywizja Kawalerii otrzymała rozkaz aby pozostawić w okolicach Dubna jedną brygadę, a główne siły rzucić na zachód, żeby nie dać Polakom możliwości wycofania się. W tym samym czasie 14. Dywizja Kawalerii Bolszewików, pozostawiając jedną jednostkę pod Ostrogiem, miała uderzyć w jednostki polskie od tyłu, w okolicach Dubna. Do Aleksandrii nadciągnęły siły 1. Dywizji Piechoty Legionów, którym udało się w przededniu wieczorem oderwać od sił nieprzyjaciela i zająć, choć z opóźnieniem, wcześniejsze określone pozycje.

Rano 8 lipca była gęsta mgła, która jednak nie przeszkodziła 2. Armii Polskiej zacząć atak na całej linii frontu. Po uzyskaniu informacji o tym,

że armia konna wycofała się jeszcze dzień temu z Równego w kierunku Łucka przez Klewań i Kiwerce, dowódca Frontu kazał uderzyć po flankach i tyłach wojska Budionnego. Celem było osłabienie bolszewików wysłanych na zachód. Tymczasem bitwa tocząca się na północ od Równego stawiała się coraz bardziej zaciekle. W oczekiwaniu na przybycie 1. Dywizji Legionów, aby razem atakować na południu, 6. Dywizja Piechoty zdobyła obronne pozycje bolszewików na wzgórzu przed wsią Szpanów. W tym samym kierunku wzdłuż kolei wyruszył 20. Pułk Piechoty, wspierany z pancernych pociągów przez artylerię. Tymczasem dowództwo armii bolszewickiej, uświadamiając sobie, że polskie jednostki zdobyły przewagę, po zapadnięciu ciemności wydało rozkaz 4. Dywizji Kawalerii aby wycofać się na wschód, a 6. Dywizji Kawalerii ubezpieczać ten manewr.

Kiedy dywizje wojska Budionnego prowadziły przygotowania do wypełnienia rozkazu, polskie jednostki były już przygotowane do ataku Równego. Już po godzinie 21 (8 lipca) zaczął się wspólny atak w kierunku Równego. Jednak właśnie w tym momencie, gdy zapadł zmrok, zaczęła się bardzo duża ulewa. Nawet w pobliżu nic nie było widać. Te okoliczności bardzo utrudniały poruszanie się jednostek w nieznannej miejscowości. Mimo tych trudności, polskie jednostki kontynuowały atak. 12. Pułk Piechoty zajął wieś Ponebel. Jednostki 1. Dywizji Piechoty Legionów odrzuciły na południe od Szpanowa, a potem i do wsi Zołociejew kawalerię bolszewicką i w końcu doszły do północnych okolic Równego.

Kawaleria bolszewicka wycofała się, gdyż pozostała bez wsparcia na otwartym terenie. Polskie oddziały wszczęły ogień z karabinów i broni maszynowej, co spowodowało w wojsku przeciwnika duże straty i wywołało ogromną panikę. Porażka bolszewików stała się jeszcze bardziej widoczna, gdy oba szeregi próbowały dostać się do szosy, przecinając wąską tamę i most nad rzeką Ustia. Pozostawiając po drodze setki zabitych i rannych, kawaleria Budionnego ukryła się w wąskich uliczkach Równego i uniknęła dalszego ataku. W pośpiechu mijając Równie, oddziały bolszewickie 6. Dywizji Kawalerii wycofały się na wieś Tynne.

Czesław CHYTRY
Fot.: Defilada 9 Pułku Ułanów w Równem,
marzec 1920 / radunin.hostit.pl.

Битва під Рівним: поляки здобувають перевагу

Відданих Пілсудському вояків Другої Речі Посполитої 95 років тому переслідували поразки та перемоги на досить багнистій тоді Рівненщині. Завдяки праці ротмістра Мечислава Бернацького «Битва під Рівним» ми продовжуємо заглиблюватися в історію того часу.

точилися запеклі бої. Поляки до пізньої ночі відбивали наступи 45-ї більшовицької дивізії стрільців, змусивши її відступити на південний схід.

Наступний день, 6 липня, пройшов у цілому спокійно. Кілька невеликих нападів більшовиків неподалік Олександрії вдалося відбити силами 6-ї дивізії піхоти. Із закінченням ночі 7 липня Будьонний наказав своїм військам по всій лінії фронту переходити в наступ. Залишивши в районі Рівного 6-ту дивізію кавалерії, він наказав усім іншим частинам, які знаходилися в його розпорядженні, атакувати. 11-та дивізія кавалерії отримала наказ залишити в районі Дубна одну бригаду, а головні сили кинути на захід, щоб перекрити полякам дорогу до відступу. У той же час 14-та дивізія кавалерії більшовиків, залишивши одну бригаду під Острогом, повинна була вдарити по польських частинах із тилу в районі Дубна. До Олександрії підійшли сили 1-ї дивізії піхоти легіонів, яким вдалося напередодні увечері відірватися від ворожих сил, зайнявши, що-правда з запізненням, позиції, які їм були визначені раніше.

Уранці 8 липня був густий туман. Проте він не зашкодив розпочати наступ 2-ї польської армії по всій лінії фронту. Отримавши інформацію про те, що кінна армія відійшла ще напередодні з району Рівного в напрямку Луцька через Клевани і Ківерці, командувач фронту наказав вдарити по флангах і тилах армії Будьонного. Метою було ослаблення більшовиків, які прямували на захід. Тим часом битва, що відбувалася на північ від Рівного, набирала обертів. Очікуючи прибуття 1-ї дивізії легіонів, щоб разом провадити наступ на півдні, 6-та дивізія піхоти з боями здобула оборонні позиції більшовиків на височині перед селом Шпанів. У тому ж напрямку вздовж залізничної колії вирушив 20-й полк піхоти. Його з броньованих поїздів підтримувала артилерія. Тим часом керівництво більшовицької армії, розуміючи, що польські частини здобувають перевагу, з настанням темноти наказало 4-й дивізії кавалерії відходити на схід, а 6-й дивізії кавалерії – прикривати їхній відступ.

Поки дивізії армії Будьонного готувалися до виконання наказу, польські частини приготувалися до наступу на Рівне. Вже після 21 години (8 липня) розпочалася загальна атака на Рівне. Але саме в цей момент, коли вже сутеніло, розпочалася надзвичайно сильна злива. Навіть на близькій відстані майже нічого не було видно. Ці обставини значно ускладнювали пересування підрозділів у незнайомій їм місцевості. Незважаючи на ці перешкоди, польські підрозділи продовжували наступати. 12-й полк піхоти зайняв село Поньбель. Підрозділи 1-ї дивізії піхоти легіонів відкинули на південь від Шпанова, а потім і села Золотіїв частини більшовицької кавалерії та врешті-решт дійшли до північної околиці Рівного.

Більшовицька кавалерія відступила. Вона залишилася без підтримки, ще й на відкритій місцевості. Польські підрозділи відкрили по ній вогонь із гвинтівків і кулеметів, що завдало кінноті противника значних втрат та викликало велику паніку. Поразка більшовиків стала ще більш відчутною тоді, коли обидві колони намагалися дістатися шосе, переходячи вузьку греблю та міст на річці Устя. Залишивши на шляху відступу сотні вбитих і поранених, кавалерія Будьонного заховалася у вузьких вуличках Рівного й уникнула подальшого обстрілу. Швидко минувши Рівне, більшовицькі підрозділи 6-ї дивізії кавалерії відійшли до села Тинне.

Чеслав ХИТРИЙ
Фото: Парад 9-го полку уланів у Рівному,
березень 1920 р. / radunin.hostit.pl.

Під час польсько-більшовицької війни 1920 р. і польські легіонери, і більшовики отримували не одну поразку в локальних битвах. У битві під Рівним, відступаючи за річку Горинь, у районі села Решуцьк і колонії Маєндорф головнокомандувач 2-ї польської армії перегруповує свої сили, які склалися з 3-ї дивізії піхоти легіонів та 6-ї дивізії піхоти. Завдяки цьому він прикрив фланги частинами кавалерії, які були висунуті аж до сіл Суйська й Антонівки, де мали об'єднатися з частинами 1-ї дивізії піхоти легіонів. У той же час частини 3-ї дивізії піхоти легіонів, котрі залишили Рівне, протягом цілої ночі йшли в напрямку Сарн. Після важкого переходу піщаними польськими дорогами ще перед ранком 5 липня 1920 р. змучена, обезсилена колона 3-ї дивізії піхоти підійшла до села Шпанів, а о 8-й ранку, перейшовши через річку Горинь, прибула в район села Олександрія. 7-й полк піхоти легіонів направився на захід до села Решуцьк. Він мав завдання підготувати форсування Горині в цьому районі. 8-й полк піхоти, котрий ішов за ним, став на ночівлю в колонії Черепашник, а 9-й полк піхоти, що прикривав тили, став на станції Любомирка. Завданням 6-ї дивізії піхоти було зайняти північний берег річки Горинь на захід від Олександрії та мосту, який мав стратегічне значення. Далі на схід вздовж Горині стояв 65-й полк піхоти.

Станом на вечір 5 липня всі частини Війська Польського стояли в запланованих місцях. Проте керівництво Українського фронту Війська Польського не мало зв'язку з 2-ю армією, оскільки вона несподівано відступила на північ. Не знаючи ані планів цієї армії, ані планів більшовиків та припускаючи, що більшовики можуть повернути в напрямку Луцька та Ковеля, а, можливо, і в напрямку Броди–Львів, оскільки дороги там були зовсім відкриті, керівництво фронту скасувало свою попередню стратегію в боротьбі з більшовиками, яка полягала в невеликих сутичках із ворогом. Було прийнято рішення за допомогою всіх розпорошених частин якнайшвидше побудувати новий фронт від Полісся аж до Дністра.

3-тя армія відійшла до Сарн, а 6-та стала на лінії Збруча. Більшовики протягом дня не провадили жодних серйозних дій, зосередившись на концентрації своїх сил в районі Рівного, насамперед стягуючи туди 4-ту дивізію кавалерії. Коли противники концентрували свої сили під Рівним, на південь від нього

Wsparcie dla Polonii

Підтримка для Полонії

W 2014 roku największe wsparcie MSZ otrzymała Polonia na Wschodzie (39 mln zł), przede wszystkim na Ukrainie – ponad 12 mln zł, Białorusi – 7,4 mln zł i na Litwie – 14 mln. Do Polonii na Zachodzie trafiło 9,6 mln zł.

У 2014 р. найбільшу підтримку від Міністерства закордонних справ отримала Полонія на Сході (39 млн злотих), передусім в Україні (понад 12 млн злотих), Білорусі (7,4 млн злотих) і Литві (14 млн злотих). Для Полонії на Заході надійшло 9,6 млн злотих.

Takie dane wiceszef MSZ Konrad Pawlik przedstawił senatorom z Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą w sprawozdaniu z realizacji konkursu «Współpraca z Polonią i Polakami za Granicą» w 2014 roku, a także informację na temat finansowania Polonii i środowisk polonijnych za pośrednictwem placówek dyplomatycznych.

Jak poinformował, w 2014 roku MSZ wydał na współpracę z Polonią ponad 92 mln zł; w tym w ramach konkursu «Współpraca z Polonią i Polakami za Granicą» wydano blisko 58 mln zł, około 21 mln rozdysponowano poprzez placówki dyplomatyczne, na dofinansowanie Telewizji Polonia wydano około 11 mln zł, na naukę języka polskiego (zadanie realizowane przez MEN) wydano około 2 mln zł.

Największe kwoty przeznaczono na projekty realizowane na obszarze postsowieckim – ponad 60 proc. wszystkich środków, czyli ponad 47 mln zł. W dalszej kolejności znalazły się kraje migracji zarobkowej, a także USA, Kanada oraz reszta krajów świata; na projekty wydano około 13 proc. środków, czyli około 10 mln zł.

Pawlik poinformował, że w 2014 roku w ramach konkursu «Współpraca z Polonią i Polakami za Granicą» do MSZ trafiły 372 oferty na kwotę 196 mln zł. Komisja konkursowa rekomendowała do dofinansowania 136 projektów na kwotę 59 mln zł; na liście rezerwowej znalazło się kolejnych 38 projektów.

Projekty, które otrzymały dofinansowanie, musiały realizować jeden z pięciu priorytetów: nauka języka polskiego, dofinansowanie mediów, infrastruktura polonijna, pozycja środowisk polskich w kraju zamieszkania oraz utrzymanie więzi i kontaktów z Polską.

Najwięcej – 59 projektów na łączną kwotę prawie 19 mln zł – dotyczyło priorytetu czwartego, czyli budowy pozycji środowisk polonijnych w kraju zamieszkania. Budowa więzi i kontaktów z Polską – 58 projektów na łączną kwotę 13,4 mln zł, siedem projektów dotyczących mediów polonijnych (ponad 6 mln zł) i siedem dotyczących nauczania języka polskiego ponad 11 mln zł; infrastruktura polonijna to pięć projektów i około 9 mln zł.

Jak mówił Pawlik, najwięcej wydano na nauczanie języka polskiego na Białorusi, Ukrainie i na Litwie – łącznie ponad 6 mln zł. Ponadto 4 mln zł trafiło do szkół nauczających języka polskiego w Wielkiej Brytanii, 0,5 mln zł w Irlandii; na wsparcie nauczania języka polskiego w pozostałych krajach świata przeznaczono około 700 tys. Ogółem wsparcie dla edukacji, razem z infrastrukturą szkolną to kwota prawie 17 mln zł.

Jeśli chodzi o dofinansowanie mediów polonijnych, to najwięcej tego typu projektów dotyczyło mediów na Litwie – 2,5 mln zł, Ukrainie 1,6 mln zł, na Białorusi 700 tys. zł, Łotwie 600 tys. zł i w Rosji 600 tys. zł. Łącznie to kwota 6,4 mln zł.

Na projekty dotyczące infrastruktury polonijnej wydano łącznie 8,8 mln zł. Najwięcej

przeznaczono na inwestycje na Litwie, potem w Czechach i na Ukrainie. Na kolonie w kraju dla dzieci polonijnych przeznaczono łącznie 7,5 mln zł; MSZ dofinansowało 24 projekty, dzięki którym na kolonie do Polski przyjechały dzieci z 15 krajów świata, głównie z państw postradzieckich, Europy Środkowej i Niemiec. Największe projekty kolonijne były realizowane wobec Białorusi – blisko 3 mln zł oraz wobec Ukrainy – 2,2 mln zł.

Jeśli chodzi o geograficzne rozłożenie, to największe dotacje MSZ trafiły na Wschód – łącznie 39 mln zł; na obszarze postsowieckim największe projekty realizowano na Ukrainie (ponad 12 mln zł), Białorusi (7,4 mln zł) i na Litwie (14 mln zł).

Na projekty realizowane w krajach Europy Zachodniej przeznaczono łącznie 9,6 mln zł; najwięcej w W. Brytanii – 5 mln zł i w Irlandii – około 1 mln zł. MSZ dofinansowało także projekty realizowane we Francji, Włoszech, Belgii, Norwegii i Szwecji, Hiszpanii i Niemczech (projektów dotyczących Polonii w Niemczech było najmniej – 11 – na łączną kwotę 92 tys. zł). Ponadto w USA dofinansowano 11 projektów na ponad 1,4 mln zł, a w Kanadzie dziewięć projektów na ponad 700 tys. zł.

Pawlik zaznaczył, że w 2014 r. wprowadzono pewne modyfikacje do regulaminu konkursu współpraca z Polonią i Polakami za granicą. Jak mówił, wprowadzono m.in. udział ekspertów zewnętrznych w komisji konkursowej przede wszystkim z innych resortów, ale też m.in. z Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa czy PAN. Ponadto w ubiegłym roku po raz pierwszy MSZ przekazało do dyspozycji Ministerstwa Edukacji Narodowej «poważniejszą kwotę» na doskonalenie nauczycieli zaangażowanych w działalność Polonii. Wprowadzono też projekty dwuletnie, modułowe, których zaletą jest to, że zapewniają stabilność finansowania organizacji polonijnych; obecnie realizowanych jest 11 projektów modułowych, które wystartowały na początku 2014 i są kontynuowane w 2015 roku.

Ponadto MSZ dofinansowało przez placówki dyplomatyczne 2 tys. projektów dotyczących Polonii na kwotę około 21 mln zł. Wiodącą tematyką projektów dofinansowywanych tą drogą była kultura i sztuka – 13,3 mln zł. Poprzez placówki dyplomatyczne do Polonii na Wschodzie trafiło ponad 41 proc. z całej puli środków; do krajów migracji zarobkowej – 36 proc.; pozostałe 23 proc. to m.in. USA i Kanada.

W ramach tych środków wsparcie trafiło m.in. do Centrum Kultury Polskiej i Dialogu Europejskiego otwartego w 2013 roku w Iwano-Frankiwsku na Ukrainie. Centrum ma promować lokalną kulturę polską, jak również zapewnić Polakom żyjącym na miejscu kontakt ze współczesną kulturą polską; ma też umożliwić wymianę myśli i poglądów na temat relacji polsko-ukraińskich, a także relacji Ukrainy z Unią Europejską.

Marzena KOZŁOWSKA, Polska Agencja Prasowa

Takie dane senatorom Komisji u sprawach emigracji i łączy z polakami za kordonem u zwiati szodo realizacji konkursu «Spivpraca z Poloniem i polakami za kordonem» u 2014 r. predstaviv zastupnik glavi pol'skogo M3C Konrad Pawlik. Vin na dav takoz informaciju pro finansuvannja czerez diplomatichni ustanovi pol'skixi gromad za kordonom.

Konrad Pawlik poinformuvav, szo u 2014 r. M3C vitratilo na spivpraco z pol'skimi gromadami za kordonom ponad 92 mln zlotix, zokrema majze 58 mln zlotix u ramach konkursu «Spivpraca z Poloniem i polakami za kordonem», priblizno 21 mln zlotix rozpodilili diplomatichni ustanovi, na finansuvannja TVP Polonia buo vidano blizko 11 mln zlotix, na vivczennja pol'skoi movi (realizuvetsja Ministertvom osviti) – 2 mln zlotix.

Najbilszi kvoti ottrimali projekti, szo realizuvujutsja na postradjanskomu prostori – ponad 60 % usix kosztiv, tobo ponad 47 mln zlotix. Nastupni za kilkistju vitracenix kosztiv – krajini, do jakix viijdzajout trudovi migranti, a takoz SSHA, Kanada i reshta krajiv svitu; na projekti vitraceno blizko 13 % kosztiv, tobo majze 10 mln zlotix.

Pavlik povidomiv, szo u 2014 r. v ramach konkursu «Spivpraca z Poloniem i polakami za kordonem» do Ministertva zakordonnix sprav nadijsho 372 zavjki na sumu 196 mln zlotix. Konkursna komisja rekomenduvala dla dofinansuvannja 136 projektiv na zagalnu sumu 59 mln zlotix; u rezervnomu spisku opinilisja szo 38 projektiv.

Projekti, szo ottrimali finansuvannja, povinni buo stosuvatisja odnogo z p'jati prioritettix napravkiv: navczannja pol'skoi movi, finansuvannja 3MI, polonijna infrastruktura, stanovisze pol'skixi gromad u krajini proživannja ta pidtrimka zv'jzkiv i kontaktiv iz Pol'szeu.

59 projektiv na zagalnu sumu majze 19 mln zlotix orienvovan i na czvrtij napravok, tobo zmicnennja stanovisza pol'skixi gromad u krajnach proživannja. Pobudova zv'jzkiv ta kontaktiv iz Pol'szeu – 58 projektiv na zagalnu sumu 13,4 mln zlotix. Sim projektiv stosujutsja polonijnix 3MI (bilsze 6 mln zlotix) i sim spriamovan i na vikladannja pol'skoi movi (bilsze 11 mln zlotix). Polonijna infrastruktura – p'jat projektiv i majze 9 mln zlotix.

Jak skazav Konrad Pawlik, najbilsze kosztiv buo vitraceno na navczannja pol'skoi movi v Bilorusi, Ukraini ta Litvi – v ciolomu ponad 6 mln zlotix. Krim togo, 4 mln zlotix pishlo na navczannja pol'skoi movi u Velikobritanii, 0,5 mln zlotix – v Irlandii; v inshix krajnach svitu – blizko 700 tis. zlotix. Zagalom na pidtrimku osviti razom zi shkivlnoju infrastrukturoju vitraceno majze 17 mln zlotix.

Jakzo idetsja pro finansuvannja polonijnix 3MI, to najbilsze takix projektiv buo v Litvi – 2,5 mln zlotix, Ukraini – 1,6 mln zlotix, Bilorusi – 700 tis. zlotix, Latvii ta Rosii – po 600 tis. zlotix, na zagalnu sumu 6,4 mln zlo-

tix.

Dla infrazhukturnix polonijnix projektiv vitraceno zagalom 8,8 mln zlotix. Najbilsze investicii buo v Litvi, Chexii ta Ukraini. Na litnij vidpochinov u Pol'shi diti iz pol'skixi organizacij vidileno zagalom 7,5 mln zlotix. M3C finansovalo 24 projekti, zavdjaki jakim na vidpochinov do Pol'shi pribuili di ti z 15 krajiv, v osnovnomu z postradjanskixi derjav, Centralnoj Evropy ta Nimeczchiny. Najbilsza kilkistj cix projektiv buo realizovana v Bilorusi (majze 3 mln zlotix) ta Ukraini (2,2 mln zlotix).

Szodo geograficznogo rozpodilu, to najbilsze dotacij M3C potrapilo na Sxid – v ciolomu 39 mln zlotix. Na postradjanskomu prostori najbilsze projektiv realizovano v Ukraini (ponad 12 mln zlotix), Bilorusi (7,4 mln zlotix) i Litvi (14 mln zlotix).

Na projekti, szo realizuvalisja v krajnach Zahidnoj Evropy, vidano v ciolomu 9,6 mln zlotix. Najbilsze kosztiv ottrimali Velikobritanija (5 mln zlotix) ta Irlandija (blizko 1 mln zlotix). M3C finansovalo takoz projekti u Francii, Italii, Belgii, Norvegii ta Szevicii, Ispanii ta Nimeczchiny (v Nimeczchiny buo najmense projektiv – 11 na zagalnu sumu 92 tis. zlotix). Krim togo, v SSHA dofinansovano 11 projektiv na ponad 1,4 mln zlotix, a v Kanadi – 9 projektiv na ponad 700 tis. zlotix.

Konrad Pawlik zaznativ, szo u 2014 r. vneseno dejak zmieni v pravila konkursu spivpraci z Poloniem i polakami za kordonom. Zaprovadzhenozh uchastj zovnisnixi ekspertiv u konkursnij komisii, przedusim z inshixi departamentiv, a takoz iz Radi ohoroni pam'jati borotbi ta mucznicstva ta Pol'skoi akademii nauk. Krim togo, minulogo roku M3C vperше vidililo vago mu sumu Ministertvu osviti dla pidvishcennja kvalifikacij vचितiliv, jki berutj uchastj u dijalnosti Polonii. Zaprovadzhenozh takoz dvoricni moduljni projekti, перевага jakix u tomu, szo voni zabezpeczoutj stabilnistj finansuvannja polonijnix organizacij. Nini realizuvujutsja 11 modulnixi projektiv, jki startuvalis na pocatku 2014 r. i prodovjajutsja u 2015 r.

Krim togo, M3C dofinansovalo czerez diplomatichni ustanovi 2 tis. polonijnix projektiv na sumu blizko 21 mln zlotix. Provivdnoju tematikoju cix projektiv buo kultura ta mistecstvo – 13,3 mln zlotix. Czerez diplomatichni ustanovi Polonija na Sxodi ottrimala ponad 41 % vid usix kosztiv; krajini trudovoi migracii – 36 %; szo 23 % potrapili do SSHA i Kanadi.

U ramach cix kosztiv buo nadano pidtrimku Centru pol'skoi kultury ta evropejskogo dialogu, vidkritoju u 2013 r. v Ivano-Frankivsku. Centr maє popularizuvati miscevu pol'sku kulturu, a takoz zabezpečiti polakami, jki proživajoutj na ciji teritorii, kontakti iz suchasnoju pol'skoju kulturoju, mozlivistj obminovatisja idejami ta dumkami szodo pol'sko-ukrajinskixi vidnosin ta vidnosin mij Ukrainoju ta Evropejskim Soюзom.

Мажена КОЗЛОВСЬКА, Польська агенція преси

Z wielkim żalem przyjęliśmy wiadomość,
że po ciężkiej chorobie w wieku 66 lat zmarła

Bożena Rafalska

wileńsko-lwowska dziennikarka,
animatorka życia kulturalnego Polaków we Lwowie.

Najbliższym składamy wyrazy głębokiego współczucia

Redakcja gazety «Monitor Wołyński», Stowarzyszenie Kultury Polskiej im. Ewy Felińskiej na Wołyniu

Ocaleni od zapomnienia: Stefania Kurzweil

Повернуті із забуття: Стефанія Курцвайль

Функcjonariusze NKWD znaleźli u Stefanii Kurzweil dziennik, z którego wynikało, że jest wielką patriotką i nie zgadza się z ideą komunizmu. Dołączono go do śledztwa jako dowód przeciwko niej.

Stefania Kurzweil urodziła się 7 lipca 1911 r. we wsi Strzelbice w powiecie starosamborskim na terenie województwa lwowskiego w rodzinie Zygmunta Kurzweila (pochodzącego z miasta Nadwórna w województwie stanisławowskim) i Janiny Prochaśko. Ojciec Stefanii, z zawodu leśniczy, w 1914 r. został zmobilizowany do wojska austriackiego. Przeżył wojnę, niewolę rosyjską, a po powrocie do domu pracował jako leśniczy. Zmarł w 1935 roku po dwuletniej chorobie, pozostawiając sierotami ośmioro dzieci. Ich losy potoczyły się różnie: Helena (ur. 1906 r.) była gospodynią domu, mieszkała razem z matką w Stanisławowie przy ul. Saperskiej (Radzieckiej) 148; Wanda (ur. ok. 1910 r.) wyszła za randze Rudolfa Kurczabę, weterynarza 2 Dywizji Kawalerii, która stacjonowała w mieście Dubno; Ryszarda (ur. 1916 r.) na początku II wojny światowej zmobilizowano do Wojska Polskiego w randze kaprała, w 1939 r. trafił do niewoli radzieckiej; Hubert (ur. 1917 r.) również brał udział w wojnie jako szeregowy żandarmerii, w 1939 r. wraz z cofającym się Wojskiem Polskim, jako kapral przekroczył granicę z Rumunią i prawdopodobnie dołączył do polskiego legionu tworzonego przez rząd emigracyjny; Danuta (ur. 1922 r.) ukończyła szkołę komercyjną i odbywała praktykę u dentysty, mieszkała razem z matką; Zbigniew (ur. 1921 r.) i Wacław (ur. 1924 r.) również mieszkali z matką i pracowali jako robotnicy w magazynie drewna.

Stefania w 1928 r. ukończyła 7 klasowe gimnazjum. Kilka lat przebywała na utrzymaniu rodziców, a od czasu do czasu pracowała dorywczo, na przykład, jako guwernantka lub maszynistka w «Związku Rezerwistów» czy innych organizacjach pozarządowych. W kwietniu 1939 r., na zaproszenie siostry Danuty, Stefania przeprowadziła się do Dubna. Jednak we wrześniu została w mieście sama: w czasie działań wojennych Rudolf Kurczaba trafił do niewoli niemieckiej w Lublinie i Danuta wybrała się tam, aby wydostać go stamtąd. Stefania miała wówczas kilku znajomych, z którymi często się kontaktowała, korespondowała też ze swoim przyjacielem Adamem (nazwisko nie jest znane), który na początku wojny niemiecko-polskiej przebywał na froncie.

Radziecka okupacja Kresów stała się wielką próbą dla miejscowych Polaków. W gronie młodych ludzi, do którego przynależała też Stefania, mówiono o istnieniu polskiej organizacji podziemnej, która przygotowywała powstanie w celu obalenia reżimu bolszewickiego.

Dziewczyna, jako jedna z pierwszych, wyraziła gotowość wstąpienia w szeregi podziemia. Wraz ze swoimi sprzymierzeńcami oczekiwała przyjazdu przedstawiciela głównego ośrodka ze Lwowa, który miał wyznaczyć im właściwe zadania. Władysław Dziadur, jeden z przyjaciół Stefanii, który często był we Lwowie, pewnego razu przywiózł ulotki, których treść podniosła na duchu oczekujących na realne działania patriotów.

W czasie jednej z rozmów, które zwykle odbywały się w mieszkaniu Bronisława Mąkowskiego, Stefania zapytała Władysława Dziadurę, jakie funkcje ma ona pełnić. Odpowiedział, że jako dziewczyna, będzie chyba musiała poznawać radzieckich oficerów i werbować ich jako informatorów przekazujących informacje na temat liczby i struktury garnizonu radzieckiego, stacjonującego w Dubnie. Na tym przypuszczeniu przedstawiciele NKWD zbudowali całe śledztwo w sprawie aresztowanej Stefanii Kurzweil, przymuszając ją, aby przyznała się, kogo udało się jej wciągnąć do organizacji podziemnej i jaką informację przekazywała przełożonym. Ponadto w czasie aresztu, który odbył się 31 marca 1940 r., funkcjonariusze specjalnego oddziału NKWD Piątej Armii znaleźli u niej dzienniczek, który utwierdzał o głębokim patriotyzmie Stefanii i o tym, że obca jej jest idea komunizmu. Dziennik dołączono do prowadzenia śledztwa jako dowód.

Najpierw śledztwo prowadzono w więzieniu rówieńskim. W czasie długich godzin przesłuchań kobieta do niczego się nie przyznawała: tak, uczestniczyła w rozmowach o odnowieniu Polski, wiedziała o istnieniu podziemia polskiego, czytała ulotki, zresztą romansowała ze starszym porucznikiem Armii Czerwonej Wasylem Litwinem, za którego planowała wyjść za mąż, jednak żadnych działań przeciw obaleniu władz radzieckich nie czyniła. Później wraz z innymi mieszkańcami Dubna została przewieziona do Kijowa, gdzie śledczy z nowym entuzjazmem, zaczęli badać działalność podziemia. O losie Stefanii Kurzweil zdecydował trybunał wojskowy. Kijowski Specjalny Okręg Wojskowy dnia 12 grudnia 1940 roku skazał ją na karę śmierci. Została rozstrzelana 26 marca 1941 r. w Kijowie.

Tetiana SAMSONIUK

Працівники НКВС вилучили в неї щоденник, що підтверджував її глибокі патріотичні почуття та цілковите несприйняття ідеології комунізму. Його долучили до справи як речовий доказ.

Стефанія Курцвайль народилася 7 липня 1911 р. у селі Стрельбичі Старосамбірського повіту Львівського воєводства в родині Зигмунда Фридриховича Курцвайля (вихідця з міста Надвірна Станіславського воєводства) та Яніни Робертівни Прохасько. Батька Stefanii, лісничого за професією, у 1914 р. призвали до австрійської армії. Він пройшов війну, російський полон, а після повернення додому увесь час працював лісником у різних приватних фірмах. Після дворічної хвороби в 1935 р. помер, залишивши сиротами восьмеро дітей. Їхня доля склалася по-різному: Гелена (1906 р. народження) була домогосподаркою, мешкала разом із матір'ю у Станіславі на вулиці Сапєренській (Радянській), 148; Ванда (прибл. 1910 р. народження) вийшла заміж за Рудольфа Курчаба, ветеринарного лікаря 2-ї кінної дивізії, що дислокувалася в місті Дубно; Ришарда (1916 р. народження) із початком Другої світової війни призвали до Війська Польського у званні капрала, в 1939 р. потрапив до радянського полону; Губерт (1917 р. народження) також пішов на війну рядовим жандармських військ, у 1939 р. разом із польськими військами, що відступали, перейшов кордон Румунії та, очевидно, приєднався до польського легіону, сформованого еміграційним урядом; Данута (1922 р. народження) закінчила комерційне училище і працювала практиканткою у лікаря-стоматолога, мешкала разом із матір'ю; Збігнєв (1921 р. народження) та Вацлав (1924 р. народження) також проживали з матір'ю та працювали різноробочими на лісосязі.

Щодо Stefanii, то вона в 1928 р. закінчила 7 класів гімназії, кілька років перебувала на утриманні батьків, періодично влаштовувалася на різні роботи, наприклад гувернанткою чи друкаркою в «Союзі резервістів» та інших громадських організаціях. У квітні 1939 р., на запрошення сестри Данути, Стефанія переїхала до Дубна. Однак у вересні вона залишилася в місті одна: під час військових дій Рудольф Курчаба потрапив у німецький полон у Любліні, і Данута вирушила визволяти його з біди. На той час Стефанія мала кількох знайомих, із якими часто спілкувалася, листувалася також зі своїм приятелем Адамом (прізвище невідоме), який із початком німецько-польської війни перебував на фронті.

Радянська окупація Західної України стала неабияким випробуванням для місцевих поляків. У колі молодих людей, до якого входила й Стефанія, ходили чутки про існування поль-

ської конспіративної організації, яка готувала повстання для повалення більшовицького режиму. Дівчина одна з перших зізналася в готовності долучитися до лав підпільників. Разом зі своїми однодумцями вона чекала на приїзд представника керівного осередку зі Львова, який і мав розподілити обов'язки між патріотами. Владислав Дзядур, один із приятелів Stefanii, часто бував у Львові й одного разу привіз листівки, зміст котрих підбадьорив патріотів, які з нетерпінням прагнули приступити до реальних дій.

Під час однієї з бесід, що зазвичай відбувалися у квартирі Броніслава Монковського, Стефанія поцікавилася у Владислава Дзядура, яке завдання отримає саме вона. Він відповів, що, швидше за все, їй доведеться знайомитися з радянськими офіцерами й вербувати їх для отримання відомостей про кількість, структуру та чисельність радянського гарнізону, розташованого в Дубно. На цьому припущенні згодом енкаведисти побудували увесь слідчий процес у справі аресшованої Stefanii Курцвайль, вимагаючи від неї зізнатися, кого саме вона завербувала до підпільної організації та яку інформацію передала керівництву. Окрім цього, під час арешту, який відбувся 31 березня 1940 р., працівники Особливого відділу НКВС 5-ї армії вилучили в неї щоденник, що підтверджував глибокі патріотичні почуття Stefanii та цілковите несприйняття ідеології комунізму. Його долучили до справи як речовий доказ.

Спочатку процес дізнання відбувався у рівненській в'язниці. На багатогодинних допитах жінка не признавала своєї провини. Так, вона вела розмови про відновлення Польщі, знала про існування польського підпілля, читала листівки, врешті мала романтичні стосунки зі старшим лейтенантом Червоної армії В. Литвином, із яким планувала одружитися, однак жодних дій спрямованих на повалення радянської влади не чинила. Згодом арештантку, разом з іншими дубнівчанами, було переведено до Києва, де слідчі з новим ентузіазмом взяли розслідувати діяльність підпільної організації. Крапкою у справі Stefanii Курцвайль став вирок Військового трибуналу Київського особливого військового округу від 12 грудня 1940 р., за яким її засудили до вищої міри покарання – розстрілу. Страту здійснено 26 березня 1941 р. у Києві.

Тетяна САМСОНЮК

Fragmenty dziennika Stefanii Kurzweil

Niestety, nie zachował się oryginał dziennika Stefanii Kurzweil. Tetiana Samsoniuk opracowała w archiwum jego tłumaczenie, spisane przez funkcjonariuszy NKWD. Polecamy uwadze naszych Czytelników wyciąg z tego dokumentu przetłumaczony na język polski.

17 września (1939 r. – Aut.)

...Nie ma ratunku. Rosja idzie uwalniać swoich braci Ukraińców i Białorusinów spod rządów szlachty polskiej. Wojska bolszewickie już przekroczyły granicę i wkrótce będą w Dubnie. «Szlachetne» działania w takim krytycznym momencie, prawda? Ta pomoc, a innymi słowy inwazja, zamyka ostatni rozdział naszej walki. Koniec. Co się stało! Co się stało! W 18 dni tak zniszczyć państwo, tak gwałtownie skruszyć.

...Nieliczne czołgi, artyleria i piechota Armii Czerwonej przeszły przez Dubno. Jak mogę szanować ich za to. Mama ledwie mnie powstrzymuje. Abym nie uczyniła im spotkania z owacjami. O, gdyby nie ona, prawdopodobnie leżałabym już w ziemi, albo raczej pod murem. Jaka byłam szczęśliwa, kiedy mogłam tylko

obawiać się nalotów i bombardowań ze strony Adolfa (Hitlera – Aut.) Dziś wszystko jest stracone. Szczęśliwy jest tylko ten, kto nie żyje. Czasem mi się wydaje, że tracę rozum. «Dziwnie» wygląda «czerwona» (flaga – aut.) na Zamku.

21 września

...Mówił mi jeden «towarzysz», że oni zabiorą tylko to, czego potrzebują, a po innej stronie Polacy mogą stworzyć sobie państwo z rządami socjalistycznymi. Gdyby tak było, to poszłabym, pobięłabym choćby na kraj świata, by tylko być na ziemi polskiej.

28 września

Dzisiaj podpisali pakt między ZSRR i Niemcami, według którego ustala się granica

Фрагменти щоденника Стефанії Курцвайль

Щоденник, котрий Стефанія Курцвайль писала польською мовою, на жаль, не зберігся в її кримінальній справі. Тетяна Самсонюк опрацювала його переклад, котрий здійснили функціонери НКВС. Ми пропонуємо Вашій увазі витяг із цього документа та наш переклад польською.

17 вересня (1939 р. – авт.)

...Нема порятунку. Росія йде звільняти своїх братів українців і білорусів із-під панування польських панів. Більшовицькі війська перейшли вже кордон і скоро будуть у Дубно. «Благородні» дії в такий відповідальний момент, правда? Та допомога чи, іншими словами, захоплення закриває останній кут нашої боротьби. Кінець. Що відбулося! Що відбулося! За 18 днів так знищити державу, так насильно роздавити.

...Нечисленна кількість танків, артилерії та червоноармійців пройшла через Дубно. Як же я можу їх поважати за це. Мама ледве стримує мене, щоб я не влаштувала їм зустрічі з овацією. О, якби не вона, я напевно опинилася б уже в землі, але, швидше за все, під стінкою. Яка я була щаслива, коли могла лише побоюватися

нальотів і бомбардувань зі сторони Адольфа (Гітлера – авт.). На сьогодні все втрачено. Щасливий лише той, хто не живе. Іноді мені здається, що я втрачаю глузд. «Дивно» виглядає «червоний» (прапор – авт.) на замку.

21 вересня

...Говорив мені один «товарищ», що вони заберуть тільки те, що їм потрібно, а на іншій частині поляки можуть створити собі державу із соціалістичним устроєм. Якби так було, то пішла б, побігла б хоч на край світу, лише б тільки бути на польській землі.

28 вересня

Сьогодні підписали пакт між СРСР і Німеччиною, за яким встановлюється кордон «ста-

«starej» Polski. Rozebrali, rozszarpali Polskę i uznali ją za «nieistniejącą». Cha, cha, cha. A Anglię i Francję upominają o wycofanie się z wojny, bo w tym jest zainteresowany cały świat. W przeciwnym przypadku, odpowiedzialność za kontynuację wojny całkowicie spadnie na nie. (...) Czy biorą oni pod uwagę, jaką niezależność niosą, zabierając wolność każdego, kto ją tak kochał, ale, niestety, nie docenił skarbów, które posiadał.

3 października

Dopóki będziemy istnieć, chociaż nie w rzeczywistości, a w sercach i duszach naszych, żeby w końcu przeżyć i zwyciężyć...

25 października

Nie przyjęliśmy pomocy sowietów, ponieważ nie chcieli żadnych ustępstw wobec nas. Za to ponieśliśmy duże straty...

Adam mówi, że jednak idea komunizmu jest cudowna. (...) on, w którym biegnie krew szlachecka, on, posiadający wszystkie cechy prawdziwego Polaka szlachcica, który wierzy w Boga (...), on wychwala ideę komunizmu. Ale przecież widzieliśmy, do czego doprowadziła ta idea, oczywiście do «raju»! Komunę w jednym narodzie dałoby się wytłumaczyć, i być może ona dałaby wyniki pozytywne, ale komuna w szerszym zakresie nigdy nie da tego, o czy marzą jej twórcy...

Jednak prawdą jest, że żaden prawdziwy Polak, nie zostanie komunistą. Komunizm jest sprzeczny z tym, co tak miłowaliśmy...

Ogarnął mnie smutek. Przed moimi oczyma ciągle stoi dziki widok parady bolszewickiej, a w uszach brzmi «internacjonal».

«Jeszcze Polska nie zginęła!»

To, że Adam uznaje ideę komunizmu, wywołało u mnie zły humor. Doceniam Jurka za jego wielką miłość do Ojczyzny i wiarę w wywalczenie

niepodległości. Mnie się wydaje, że potrafię przekonać człowieka. Można to wytłumaczyć wielką nienawiścią do «towarzyszy». Raj przyniesiony przez komunizm jest piekłem. Nasza ziemia polska nie może nosić na sobie dzikość, czarne orły i gwiazdy.

30 stycznia (1940 r. – Aut.)

ZSRR zaczął wojnę z Finlandią. Zwycięzą, jak zwykle, sowieci!!! Finlandia ma być pokonana w trzy dni. Przypuszczam, że tutaj się wkradł błąd gramatyczny, ponieważ trzy dni, trzy miesiące, trzy lata są do siebie podobne, a wojna nadal trwa.

Z Polską skończono. Wprowadzają komunizm, likwidują wszystkie przeszkody w walce ze starym życiem. Zamiast tygodnia wprowadzana jest sześciogodzinna, nowe zarządzanie, na każdym kroku spotykane są duże koleжки za nieszczęsnym bochenkiem, który kosztuje dwa ruble. Nic nie ma interesującego, żeby kupić. I po co, jeśli «u nas wszystko jest». Czego jeszcze trzeba do szczęścia? A to, że zbliża się głód, to właśnie nasi kapitaliści i wszystkie «inne dranie» rozpowszechniają taką «propagandę». W tych dniach przyszło postanowienie, że wszyscy uciekinierze z niemieckiej Polski zostaną wysłani na Zagłębie Donieckie czy jeszcze gdzieś tam do diabłów, co jest równe śmierci.

Zdobywać cel wszystkimi środkami. Zabijać, znęcać się, oszukiwać, obelgać, zresztą okłamywać i zwyciężać. Oto jest mój cel. Oto jest radość mojego życia. Dajcie mi broń, dajcie mi możliwość. Czuję, że potrafię to zrobić. Na tyle czuję się Polką, że nie wyobrażam sobie, jak nawet na «tamtym świecie», gdzie są obywatele całej ziemi, nią nie być.

Opr. Tetiana SAMSONIUK

roji» Polśchi. Rozdziłi, rozirwali Polśchu i viznali її «neisnujucy». Ha, ha, ha. A Anglii i Francji na gaduycie pro pripinennia viyni, tomu cho ce v interesah usyogo svitu. V inshomu vipadku vidpovidalnist za prodovhennia viyni povnistio lygaie na nih. (...) Chi berut vony do uvaży, yku nezalezhnist roblyat, zabirayuchi svobodu v kozhnogo, kto ii tak lyubiv, ale, na zhal, nedoociniv skarbiv, yaki mav.

3 жовтня

Поки будемо існувати, хоч не фактично, а в серцях і душах наших, щоб в кінці-кінців перемогти...

25 жовтня

Ми не прийняли допомоги советів, оскільки не хотіли робити жодних поступок із нашого боку. За це ми понесли великі втрати...

Адам каже, що все-таки ідея комунізму прекрасна. (...) він, у кому тече шляхетська кров, він, який має всі риси справжнього поляка-шляхтича, який вірить у Бога (...), він вихваляє ідеї комунізму. Але ж ми бачили, до чого привела ця ідея, звісно до раю! Комуна в одному народі була б зрозумілою і, можливо, принесла би позитивні результати, але комуна в широкому масштабі ніколи не дасть того, про що мріють її творці...

Однак вірно, що жоден справжній поляк не стане комуністом. Комунізм протирічить тому, що ми так любимо...

Мене охопив великий сум. Перед моїми очима безперервно стоїть дикий вид більшовицького параду, а у вухах – звук «інтернаціоналу».

«Jeszcze Polska nie zginęła!»

Те, що Адам визнає ідеї комунізму, викликало в мене поганий настрій. Ціную Юрека за його велику любов до Вітчизни та віру в за-

воювання незалежності. Мені здається, що я можу переконати людину. Це пояснюється великою ненавистю до «товарищей». Рай, який приніс комунізм, це пекло. Наша польська земля не може нести на собі дичину, чорних орлів і зірки.

30 січня (1940 р. – авт.)

СРСР почав війну з Фінляндією. Виграють, як зазвичай, совіти!!! Фінляндія має бути розгромлена за три дні. Припускаю, що тут закралася граматична помилка, оскільки три дні, три місяці, три роки подібні між собою, але війна продовжується й сьогодні.

Із Польщею покінчено. Запроваджують комунізм, ліквідовуючи всі перепони у боротьбі зі старим життям. Замість тижня вводять шестиденку, запроваджують нове управління, на кожному кроці зустрічаються великі черги за нещасною буханкою, яка коштує 2 рублі. Нічого немає цікавого, щоб купити. Та й для чого, якщо «у нас все єсть». Чого нам ще треба для щастя? А те, що голод наближається, так це ж капіталісти і вся «інша сволота» пускають таку «агітацію». Цими днями вийшло розпорядження, що всі перебіжчики з німецької Польщі будуть відправлені на Донбас, чи до якогось там чорта, що рівнозначно смерті.

Прагнути до мети усіма засобами. Вбивати, знущатися, обмовляти, ображати, обманювати в кінці-кінців і перемагати. Ось моя ціль. Ось моє радісне життя. Дайте мені зброю, дайте мені можливість. Я відчуваю, що все зроблю. Відчуваю себе настільки полькою, що не уявляю собі, як би навіть на «тому світі», де громадяни з усієї землі, не бути нею.

Опрацювала Тетяна САМСОНЮК

Chwila pamięci o Wyklętych Хвилина пам'яті Проклятих

W sobotę 21 marca w Szkole Polskiej miał miejsce występ uczniów poświęcony pamięci Żołnierzy Wyklętych.

W obecności członków Towarzystwa Kultury Polskiej, koleżanek, kolegów i rodziców został zaprezentowany program opowiadający historię tragicznej walki Żołnierzy Armii Krajowej, Narodowych Sił Zbrojnych, Wolności i Niezawisłości, Wolności i Sprawiedliwości.

Uczniowie opowiedzieli o tragicznych wydarzeniach, recytowali wiersze i zaśpiewali piosenki z płyty «Panny Wyklęte» – projektu muzycznego Fundacji Niepodległości we współpracy z Dariuszem Majelonkiem. Inspiracją do płyty była postać Danuty Sedzikówny – sanitariuszki, która nosiła pseudonim «Inka» i została zamordowana 28 sierpnia 1946 roku przez funkcjonariuszy tzw. władzy ludowej.

Uroczystość tę zaszczycił swoją obecnością gość z Konsulatu RP w Łucku pan Konsul Tomasz Dwornicki, który powiedział, że zawsze go wzrusza tragiczny los żołnierzy wyklętych i tym razem też był wzruszony, kiedy po raz kolejny słuchał opowieści o ich historii, wierszy i piosenek im poświęconych.

Ci żołnierze walczyli przeciw siłom komunistycznym po II wojnie światowej stojąc na straconej pozycji, będąc w najtragiczniejszym położeniu jakie jest możliwe, bez szansy na wygraną.

Określenie «żołnierze wyklęci» powstało w 1993. Jego autorem był Leszek Żebrowski. W jednym z listów dowódca jednostki wykonującej wyrok napisał do wdowy tak: «Wieczna hańba i nienawiść naszym żołnierzom i oficerom towarzyszy mu i poza grób. Każdy, kto czuje w sobie polską krew, przeklina go – niech więc wyrzeknie się go własna jego żona i dziecko». Jerzy Ślaski opublikował książkę o takim tytule w roku 1996. Używa się też terminu «żołnierze niezłomni».

W walkach podziemia z władzą komunistyczną zginęło około 15 tys. ludzi, w tym około 7 tys. członków podziemia.

Wiesław PISARSKI,
nauczyciel oddelegowany do pracy dydaktycznej za granicę
przez Ośrodek Rozwoju Oświaty Polskiej za Granicą

У суботу, 21 березня, в польській школі відбувся виступ учнів, присвячений пам'яті Проклятих солдатів.

У присутності членів Товариства польської культури, друзів та родичів було представлено програму, присвячену історії трагічної боротьби солдатів Армії Крайової, Національних збройних сил, організацій «Свобода і незалежність», «Свобода і справедливість».

Учні розповіли про трагічні події, читали вірші та виконували пісні з диску «Прокляті дівчата» – музичного проекту Фундації незалежності у співпраці з композитором та вокалістом Даріушем Маєлоньком. На створення цього диску його надихнула постать Данути Седзиковни, санітарки під псевдонімом Інка, котра була вбита 28 серпня 1946 р. представниками так званої народної влади.

У заході взяв участь гість із Генерального консульства РП у Луцьку консул Томаш Дворницький, який розповів, що його завжди дивувала трагічна доля Проклятих і цього разу він також був вражений, коли вкотре слухав розповіді про їхню історію, вірші та пісні, присвячені їм.

Ці солдати після Другої світової війни боролися проти комуністичних сил, перебуваючи в не вигідній позиції, будучи в найтрагічнішому становищі, не маючи шансів на перемогу.

Вислів «Прокляті солдати» з'явився у 1993 р. Його автором був Лешек Жебровський. В одному з листів керівник підрозділу, який виконував вирок, написав до вдови наступні слова: «Вічна ганьба і ненависть з боку наших солдатів та офіцерів супроводжує його й після смерті. Кожен, хто має в собі польську кров, проклинає його, тож нехай відречеться від нього його власна дружина й дитина». Єжи Шляський опублікував книжку з такою назвою у 1996 р. Використовують також термін «Незламні солдати».

У підпільній боротьбі з комуністичною владою загинуло приблизно 15 тис. людей, зокрема близько 7 тис. членів підпілля.

Веслав ПІСАРСЬКИЙ,
учитель польської мови, скерований в Україну
Осередком розвитку польської освіти за кордоном

INSTYTUT LITERACKI
FUNDACJA KULTURY PARYSKIEJ

ВИСТАВКА

ЄЖИ ГЕДРОЙЦЬ І ЙОГО СПРАВА ДОРОБОК БІБЛІОТЕКИ „КУЛЬТУРИ”

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

www.kulturaparyska.com

Генеральне Консульство
Республіки Польща
в Львові

**1 квітня
2015 р.
відкриття 16,00**

**Галерея мистецтв
Волинської організації
Національної спілки
художників України,
вул. Лесі Українки, 24а**

«Nade wszystko muzyki»

«Найперше – музика у слові!»

Te słowa z wiersza Paula Verlaine’a były mottem koncertu, który odbył się w przeddzień Światowego Dnia Poezji w Wołyńskim Akademickim Teatrze Lalek.

Zdaniem organizatorów imprezy, pierwsze obchody Dnia Poezji w dniu 21 marca, odbywające się zgodnie z decyzją 30 sesji UNESCO w 1999 roku, były swojego rodzaju poparciem ukraińskiej inicjatywy, która pojawiła się jeszcze w 1989 roku wraz z I Ukraińskim Festiwałem Piosenki Autorskiej i Poezji Śpiewanej «Oberih». To właśnie ten festiwal połączył i był w stanie pokazać, że można zachować wielowiekową tradycję żywego dźwięku poetyckiego słowa z tysiącletnią tradycją ukraińskiej pieśni ludowej.

Koncert z okazji Dnia Poezji rozpoczął się od występu kwartetu wokalnego «Autograf» Wołyńskiej Filharmonii Obwodowej, który wykonał piosenkę «Wieczorne słońce, dziękuję za dzień» do słów Liny Kostenko.

Dzięki nagraniom, zachowanym przez Telewizję Wołyńską, widzowie mogli obejrzeć występ Marii Burmaki z 1999 roku, który również odbywał się w Wołyńskim Teatrze Lalek, wysłuchać piosenek «Ukraino, matko moja» i «Czerwona róża» w wykonaniu Anatolija Horczynskiego w 1992 roku, jak też docenić fragment filmu «Bird on a wire» Toniego Palmera o pierwszym światowym muzycznym tournée, na początku lat 80-tych XX wieku kanadyjskiego piosenkarza Leonarda Cohena.

Wyświetlono także fragment filmu Marii Andruszko «Między Bugiem a Bogiem», który opowiada o życiu i twórczości Igora Pawluka. Poeta, który deklamował swoje wiersze na scenie, zadedykował je wszystkim twórcom poezji, którzy są teraz na wschodzie Ukrainy, a także autorom, którzy zginęli

w ATO, w tym jego byłemu studentowi Bohdanowi Filatowowi.

Nauczycielka języka polskiego delegowana przez ORPEG do pracy dydaktycznej na Ukrainie Jadwiga Demczuk czytała wiersze znanych polskich poetów, w tym tłumaczenie wiersza Oleny Paszuk. Z kolei Olena Paszuk zaprezentowała utwory, które, zdaniem autorki, stały się echem dzisiejszych wydarzeń na Ukrainie i są raczej nie poezją, a emocjami.

Zgromadzeni podziwiali występ solistek Wołyńskiej Filharmonii Obwodowej Iryny Malaszewskiej i Wictorii Czajki. W koncercie uczestniczyła Narodowa Artystka Ukrainy Zoja Komaruk, która wykonała piosenki «Nie zapomnij» do słów Bohdana Stelmacha i «Grona akacji» Mychajła Matusowskiego. Jurij Poliszczuk zaśpiewał «Balladę o białym i czarnym aniele» (słowa Lesi Stepowyczky).

Finałowym akcentem wieczoru był występ duetu z Kijowa «Przestrzeń muzyki» Sergija Moroza i Igora Jakubowskiego wraz z Akademicką Orkiestrą Kameralną «Kantabile», którego kierownikiem artystycznym jest Narodowy Artysta Ukrainy Towij Riweć. Widzowie podziwiali niezwykle muzyczne wykonanie poezji ukraińskich autorów. Nad całością czuwał Wasyl Woron.

Wydarzenie dostało wsparcie Departamentu Kultury Wołyńskiej Obwodowej Administracji Państwowej, Wołyńskiej Filharmonii Obwodowej i Wołyńskiego Teatru Lalek.

Olga SZERSZEŃ
Fot. Iryna KANAHEJEWA

Ці слова Поля Верлена стали назвою святкового концерту, який відбувся 20 березня у Волинському академічному обласному театрі ляльок із нагоди Всесвітнього дня поезії.

Початок відзначання Дня поезії 21 березня, відповідно до рішення 30-ї сесії ЮНЕСКО 1999 р., на думку організаторів заходу, – своєрідне підтримання української ініціативи, яка 1989 р. виникла разом із проведенням I Всеукраїнського фестивалю авторської пісні і співаної поезії «Оберіг». Саме цей фестиваль зміг поєднати й зберегти багатовікову традицію живого звучання поетичного слова з тисячолітніми пісненими звичаями українського народу.

Концерт, приурочений Дню поезії, розпочався з виступу вокального квартету «Автограф» Волинської обласної філармонії, який виконав пісню «Вечірнє сонце, дякую за день!» на слова Ліни Костенко.

Завдяки збереженням Волинським телебаченням записам присутні змогли насолодитися виступом Марії Бурмаки 1999 р., який також відбувся у Волинському театрі ляльок, переглянути виконання пісень «Україно, мене моя», «Червона троянда» Анатолієм Горчинським у 1992 р., а також оцінити фрагмент фільму Тоні Палмера «Bird on a wire» про перший світовий музичний тур на початку 80-х рр. канадського співака Леонарда Коена.

На заході було представлено й уривок із фільму Марії Андрушко «Між Бугом і Богом», який оповідає про життя та творчість Ігоря Павлюка. Сам же Ігор Павлюк продекламував власні вірші. Свій виступ він присвятив усім поетам, котрі зараз перебувають на сході України, а також тим авторам, які загинули в зоні АТО, зокрема колишньому своєму студентові Богдану Філатову.

Ольга ШЕРШЕНЬ
Фото: Ірина КАНАГЕЄВА

W klubie filmowym – film «Pianista»

У кіноклубі – фільм «Піаніст»

W Wołyńskiej Obwodowej Bibliotece Naukowej imienia Ołeny Pczilki odbył się pokaz filmu reżysera Romana Polańskiego «Pianista».

Organizatorem spotkania, które miało miejsce w Łucku 22 marca była organizacja pozarządowa «Brainstorm». Jednym z celów jej działalności jest zrzeczenie miłośników sztuki filmowej. «Pianista» Romana Polańskiego – obraz nagrodzony wieloma międzynarodowymi nagrodami, rozpoczął z powodzeniem działalność tego klubu filmowego.

Szef działu informacyjnego organizacji «Brainstorm» Wasyl Szewczuk, podziękował wszystkim za obecność i zapewnił, że nikt nie pożałuje dwóch godzin spędzonych na oglądaniu filmu. Organizatorzy planują nadal zapraszać mieszkańców Łucka na

podobne projekcje. Obiecują pokazy filmów starannie dobranych. «Rosyjskie produkcje kategorycznie nie będą dopuszczane, ponieważ obywatele Ukrainy, nasi przyjaciele, rodziny giną na Wschodzie, dlatego nie mamy żadnego moralnego prawa promować «towarów» agresora», – mówią organizatorzy.

Uczestnicy pierwszego spotkania klubu filmowego z zainteresowaniem obejrzeli proponowany film. Członkowie organizacji «Brainstorm» postarają się rozpowszechniać informację o swojej działalności i dobierać filmy o wysokim poziomie artystycznym.

Walentyna MELNYK

У Волинській обласній науковій бібліотеці імені Олени Пчілки відбувся кіноперегляд стрічки режисера Романа Поланського «Піаніст».

Організатором дійства, котре пройшло в Луцьку 22 березня, стала громадська організація «Брейншторм». Вона має за мету розвивати та зацікавлювати молодь, тому однією із форм роботи обрала кіноклуб. Його діяльність розпочалася з показу фільму «Піаніст» – фільм Романа Поланського, котрий отримав багато міжнародних нагород.

Керівник інформаційного відділу Центру інтелектуального дозвілля «Брейншторм» Василь Шевчук подякував усім за присутність і запевнив, що ніхто не пожалкує, витративши ці дві години на перегляд фільму. Організатори планують і надалі збирати

лучан на подібні покази. Кажуть, що ретельно підбиратимуть фільми для таких переглядів. «Російські стрічки категорично братися не будуть, адже громадяни України, їхні друзі, родичі гинуть на Сході, тому рекламувати товар агресора ми не маємо ніякого морального права».

Учасники першої зустрічі кіноклубу із зацікавленням подивилися запропонований фільм. Члени ГО «Брейншторм» пообіцяли, що надалі старатимуться активніше поширювати інформацію й підбирати захопливі фільми.

Валентина МЕЛЬНИК

Informacja
wołyńska

Волинська
інформація

Управління охорони здоров'я Волинської облдержадміністрації планує закуповувати в Польщі протитуберкульозну вакцину. Раніше її постачали з Росії.

Zarząd Ochrony Zdrowia Wołyńskiej Obwodowej Administracji Państwowej planuje zakup szczepionek przeciwgruźliczych w Polsce.

Луцькі комунальники переймали польський досвід під час семінару, що відбувався в Холмі в рамках проекту «Розвиток комунальних послуг як складова сталого розвитку міст польсько-українського прикордоння».

Pracownicy przedsiębiorstw komunalnych poznawali polskie doświadczenia podczas warsztatów, odbywających się w Chełmie w ramach projektu «Rozwój usług komunalnych elementem zrównoważonego rozwoju miast pogranicza polsko-ukraińskiego».

У вихідні та святкові дні в Луцьку кількість автобусів, що працюють на міських маршрутах, зменшиться майже на 40 % порівняно з буднями. Причина – різке зростання вартості паливно-мастильних матеріалів і запчастин та потреба утримання тарифів на послуги з перевезення пасажирів.

W weekend i dni świąteczne w Łucku będzie jeździć mniej prawie o 40 proc. autobusów komunikacji miejskiej, niż w dni powszednie. Powodem jest wzrost cen na paliwo i części zapasowe oraz potrzeba utrzymania ceny biletów.

З огляду на катастрофічний стан доріг та економічні труднощі на Волині виникли проблеми з транспортним сполученням із деякими населеними пунктами. Є випадки, коли перевізники відмовляються випускати автобуси в рейс.

Ze względu na katastrofalny stan dróg i trudną sytuację gospodarczą na Wołyniu wystąpiły problemy z dojazdem do niektórych miejscowości. Zdarzają się sytuacje, że firmy transportowe po prostu nie wysyłają autobusów do daleko położonych wsi.

Під час проведення весняного призову, котрий триватиме із 7 квітня до 25 травня 2015 р., із Волинської області до лав української армії потраплять 480 волинян.

Podczas poboru wiosennego trwającego od 7 kwietnia do 25 maja 2015 roku, 480 mieszkańców obwodu wołyńskiego ma trafić do wojska.

Jakie powinny być media publiczne?

Media publiczne powinny tworzyć jakościowy produkt medialny niezależny od wpływu polityków i biznesu.

Nie ma jednej definicji terminu «media publiczne», ale są reguły, których powinni trzymać się dziennikarze (niezależność, obiektywne i rzetelne przekazywanie informacji). Media społeczne (public broadcasting) przede wszystkim powinny służyć społeczeństwu, a nie tym, którzy chcą się promować w radiu i telewizji.

Za miejsce urodzenia mediów społecznych uważa się Wielką Brytanię. Tam w 1923 roku była założona i znana na całym świecie korporacja BBC. Dzisiaj, publiczne radio i telewizja są rozwinięte w 50 krajach świata.

Istnieją różne modele finansowania mediów publicznych. Według danych analityków kampanii informacyjnej «Razem silniejsi!» w większości krajów europejskich media publiczne są finansowane kosztem widzów oraz ze środków uzyskanych z reklamy. Na drugim miejscu jest połączenie finansowania budżetowego oraz zysków z reklam, na trzecim – opłaty od widzów oraz wyłączenie finansowane z budżetu państwowego – najrzadziej spotykane w Europie.

Niektórzy ukraińscy eksperci proponują połączenie Narodowej Telewizji Ukrainy, Narodowego Radia Ukrainy oraz obwodowych państwowych stacji radiowych i telewizyjnych w jedną publiczną spółkę akcyjną, której akcje będą należały do państwa bez prawa do prywatyzacji. Zarządzać mediami powinna rada nadzorcza niezależna od władzy. W ciągu pierwszych lat istnienia, ukraińskie media publiczne planują finansowanie ze środków budżetu państwa.

Jakie zagrożenia reformy widzi dyrektor generalny Wołyńskiej Obwodowej Państwowej Stacji Radia i Telewizji?

Zdaniem dyrektora generalnego pani Olgi Kulisz, media publiczne należy finansować z budżetu państwa, który kształtuje się przez opodatkowanie dochodów wszystkich mieszkańców zdolnych do pracy oraz biznesu. Wśród innych możliwych źródeł finansowania – dochody z reklamy i usług odpłatnych, sprzedaży własnej produkcji wideo i audio, аренда, sponsoring. Uważa ona jednak, że te źródła są obciążone zagrożeniem częściowej utraty niezależności mediów.

«Byłoby idealnie, aby istniało tylko państwowe dofinansowanie i żadnej reklamy w programach. Myślę, że takie podejście zyskałoby poparcie z jednej strony mediów komercyjnych, ponieważ pozbyłby się konkurencji, oraz z drugiej strony widzów, ponieważ informacja bez przebitki reklamowych to czysta satysfakcja!» – zauważa Olga Kulisz.

«Nie wspominam o oddzielnej opłacie za abonament, ponieważ w realiach ukraińskich wymaganie od narodu, który jest na granicy ubóstwa, dodatkowej opłaty za telewizję spotka się z dużym sprzeciwem i negatywnym stosunkiem do mediów publicznych» – dodaje ona.

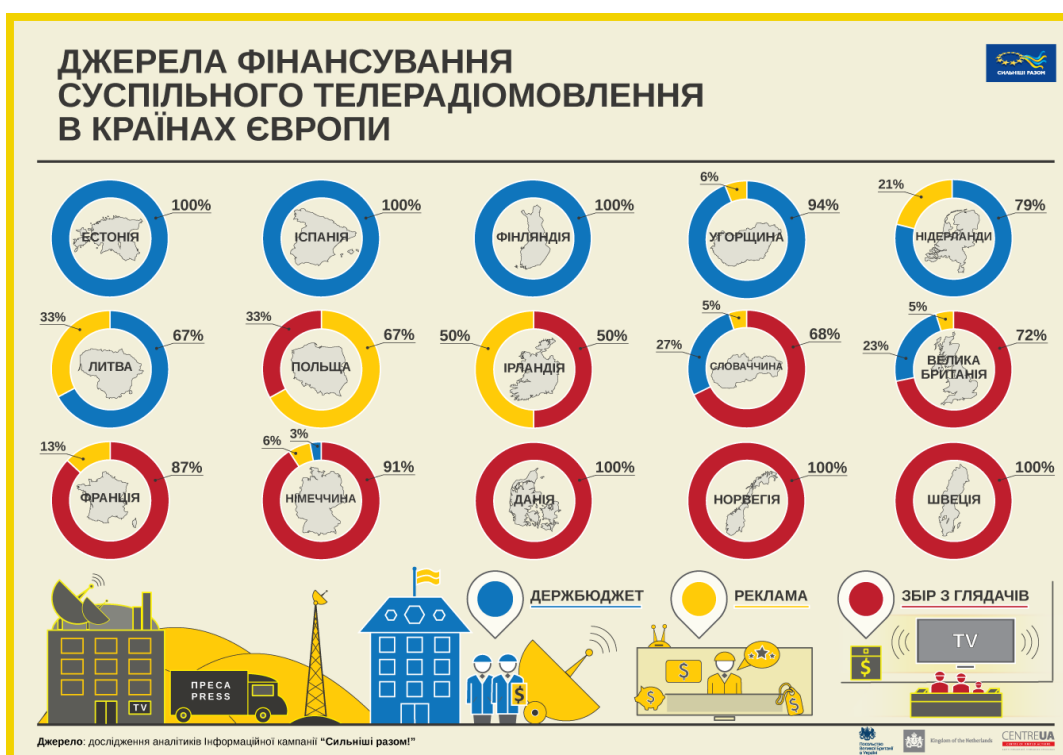
Olga Kulisz uważa, że między terminami «publiczne» i «państwowe» nie ma żadnej różnicy. «Według wielkiego słownika języka angielskiego Mullera słowo «public» tłumaczy się jako «publiczny», «społeczny», «państwowy». Różnica polega na tym, jakie znaczenie weźmiemy pod uwagę. W Ukrainie pojęcie «państwo» często jest mylone z pojęciami «władza», «rząd», dlatego państwowe stacje telewizyjne i radiowe są odbierane jako prorządowe. W pewnym sensie tak jest. Na danym etapie rozwoju państwa, władza ma dużą pokusę i duże możliwości wpływu na politykę programową państwowych telewizji i radiowych, na przykład przez zmianę kierownika na takiego jak trzeba lub przez ograniczenie finansowania».

Jej zdaniem, kształtować system mediów państwowych Ukrainy należy nie na poziomie zmiany tablic (nieważne «milicja» czy «policja», ważny jest porządek), a na poziomie wdrożenia europejskich standardów mediów publicznych (państwowych). «Póki co, również ustawa o telewizji i radiu publicznym Ukrainy, która weszła w życie w kwietniu 2014 r. oraz projekty zmian do niej, nie są zgodne ze standardami europejskimi, a co gorsze, te dokumenty są również dalekie od realiów ukraińskich».

Niezależność mediów, według dyrektora generalnego Wołyńskiej Obwodowej Państwowej Stacji Radia i Telewizji, powinna

Яким має бути суспільне мовлення?

Громадське мовлення має випускати якісний медіа-продукт, незалежний від впливу політиків та бізнесменів.

бути забезпечена через планове і обов'язкове фінансування з бюджету paнствового oraz правну охорону менеджерів вищого щабля і dziennikarzy mediów publicznych od wpływów zewnętrznych. «Nie powinno być innego mechanizmu zwolnienia kierowników i dziennikarzy, niż zgodnie z prawem i regulaminem. Ale nie należy myśleć o niezależności, jako o przyzwoleniu na wszystko».

Kontrolerem powinna być nie władza, a społeczeństwo, które przekazuje odpowiednie pełnomocnictwo wybranej przez niego radzie nadzorczej. Będzie też dużo ograniczeń, do których nie chcą się przyzwyczaić ukraińscy dziennikarze.

Olga Kulisz podaje, że w obwodzie nie ma sprzeciwu przeciwko reformie mediów. «Myślicie, że obwodowe państwowe radio i telewizje nie chcą być niezależne od finansowania i ucisków politycznych? System mediów państwowych Ukrainy już teraz pracuje według koncepcji programowej mediów publicznych. A jeśli jakość nie zawsze zadowala widzów i słuchaczy, to odpowiedź jest znana: zwiększ finansowanie – wzrosną wymogi – polepszy się jakość». Ona uważa również za niedopuszczalne możliwe anulowanie czynnych licencji na prawo przekazu, które mają regionalne stacje radio i telewizji. To oznacza pozbawienie społeczności lokalnych własnych programów radiowych i telewizyjnych. Według niej właśnie przeciwko temu występują fachowcy z zakresu mediów.

Ekspert wyjaśnił, dlaczego media publiczne są lepsze od państwowych.

Prawnik z zakresu mediów Instytutu rozwoju mediów regionalnych Oksandr Burmagin uważa, że media publiczne są lepsze od państwowych, ponieważ przewidują uniezależnienie się od wpływów zarówno ze strony urzędników wyższego szczebla jak i grup biznesowych. Treść przekazu mediów państwowych kontroluje ten, kto w danym momencie posiada władzę.

«Redaktorzy i kierownicy myślą w pierwszej kolejności o swoich stanowiskach i wynagrodzeniach, a nie o jakości produktu informacyjnego. W krajach, gdzie zostały stworzone rzeczywiście niezależne publiczne radio i telewizja, nie można sobie nawet wyobrazić tak zwanych «temnyków». Odbiorcy ufają źródłom informacji i wiedzą, że one są rzeczywiście niezależne i rzetelne» – zaznacza prawnik.

Zdaniem Oksandra Burmagina, wszystkie działy regionalne powinny być reformowane razem z centralnymi programami telewizji i radio. «Pozycja i standardy Rady Europy mówią jednoznacznie, że komunalne i państwowe media to nonsens».

Oksandr Burmagin uważa, że w pierwszych latach należy wspierać media publiczne z budżetu państwa, ale później takie wsparcie powinno zniknąć, ponieważ środki budżetowe

Єдиного визначення терміну «суспільне мовлення» не існує, але є правила, яких мають дотримуватися журналісти (бути незаангажованими, об'єктивно та професійно висвітлювати інформацію). Суспільне мовлення (public broadcasting) передусім має служити суспільству, а не тим, хто хоче піаритися на теле- та радіостанціях.

Родоначалником суспільного мовлення вважають Велику Британію. Там у 1923 р. заснували всесвітньовідому корпорацію BBC. Нині суспільне телерадіомовлення розвине не близько в 50-ти країнах світу.

Є різні моделі фінансування суспільного мовлення. За даними аналітиків інформаційної кампанії «Сильніші разом!», у більшості європейських країн суспільні медіа фінансуються за рахунок глядачів та реклами. Друге місце займає схема фінансування «держбюджет та реклама», на третьому – збір із глядачів, включаючи рекламу та пряму бюджетну підтримку. Фінансування тільки за рахунок збору з глядачів та тільки з держбюджету – найменш поширені в Європі.

Деякі українські експерти пропонують об'єднати НТКУ, НРКУ та обласні державні ТРК у єдине публічне акціонерне товариство, акції якого належатимуть державі без права приватизації. Керувати мовником буде наглядова рада, віддалена від влади. Впродовж перших років існування українське суспільне мовлення планують фінансувати з коштів держбюджету.

Які загрози реформи бачить гендиректор Волинської ОДТРК?

На думку генерального директора Волинської обласної державної телерадіокомпанії Ольги Куліш, суспільне мовлення потрібно фінансувати з державного бюджету, що наповнюється шляхом оподаткування доходів усього працездатного населення і бізнесу. Серед інших можливих джерел фінансування – доходи від реклами та платних послуг, продажу власної відео- та аудіопродукції, оренди, спонсорство. Щоправда, вважає, що ці джерела несуть загрозу – часткову втрату незалежності мовлення.

«В ідеалі повинно бути тільки державне фінансування і ніякої реклами на каналах. Думаю, що такий підхід підтримали б і комерційні ЗМІ, бо позбулися б конкурента, і глядачі, бо інформація без рекламних вставок – це велике задоволення!», – зауважує Ольга Куліш.

«Про окрему абонентську плату я б і не згадувала, бо в українських реаліях вимагання від і так збіднілого до краю народу додаткової оплати за телевізор викличе великий спротив і негативне ставлення до суспільного мовлення», – додає вона.

Ольга Куліш вважає, що між термінами «суспільне» та «державне» немає жодної різниці. «За великим словником англійської мови Мюллера слово «public» переклада-

ється як «публічний», «суспільний», «державний». Відмінність у тому, який зміст вкладають у ці терміни. В Україні поняття «державна» часто плутають із поняттями «влада», «уряд», а тому державні телерадіокомпанії сприймаються як провладні. Певною мірою так і є. На цьому етапі розвитку країни влада має велику спокусу й значні можливості впливати на програмну політику державних ТРК, наприклад, шляхом зміни керівника на такого, як треба, або ж обмеженням фінансування», – зазначає вона.

На її думку, формувати систему державного мовлення України необхідно не на рівні зміни вивісок (яка різниця «міліція» чи «поліція», аби порядок був), а на рівні запровадження європейських стандартів суспільного (державного) мовлення. «Поки що і Закон України «Про суспільне телебачення і радіомовлення України», що набув чинності у квітні 2014 р., і проекти змін до нього не відповідають європейським стандартам, а ще гірше те, що ці документи далекі й від українських реалій».

Незалежність мовника, за словами гендиректора ВОДТРК, має бути забезпечена плановим й обов'язковим фінансуванням із державного бюджету та правовим захистом вищого менеджменту й журналістів суспільних телерадіокомпаній від зовнішніх впливів. «Не повинно бути іншого механізму звільнення керівників і журналістів, ніж такого, що відповідає закону та статуту. Але й не треба думати про незалежність як про всюдозволеність».

Контролером буде не влада, а суспільство, яке уповноважить на цю функцію обрану ним наглядову раду. Буде й багато обмежень, до яких не хочуть звикати українські журналісти.

Ольга Куліш заявляє, що спротиву медіа-реформі на обласному рівні немає. «Ви думаєте, обласним державним телерадіокомпаніям не хочеться бути незалежними від фінансування і політичних утисків? Система державного телерадіомовлення України вже зараз працює за програмною концепцією суспільного мовника. А що якість не завжди влаштовує глядачів і слухачів, то відповідь відома: збільшиться фінансування – зростуть вимоги – поліпшиться якість». Вона вважає недопустимим можливе анулювання чинних ліцензій на право мовлення, якими володіють регіональні державні телерадіокомпанії. Це означає позбавлення територіальних громад власних телерадіоканалів. За її словами, саме проти цього виступають фахівці медіа-сфери.

Експерт пояснив, чому суспільне мовлення краще від державного.

Медіа-юрист Інституту розвитку регіональної преси Олександр Бурмагін вважає, що суспільне мовлення краще від державного, тому що передбачає максимальне позбавлення впливу як із боку високих посад та кабінетів, так і фінансово-промислових груп. Інформаційне наповнення державного мовлення контролює той, хто в конкретний час опиняється при владі.

«Редактори і керівники думають перш за все про свої посади та посадові оклади, прирівняні до державних пенсій, а не про якість інформаційного продукту. У країнах, де створили дійсно незалежне суспільне теле- і радіомовлення, неможливо уявити, наприклад, «темників». Аудиторія довіряє джерелам інформації та знає, що вони дійсно незалежні й професійні», – зазначає медіа-юрист.

На думку Олександра Бурмагіна, всі регіональні підрозділи мають бути реформованими разом із центральними теле- та радіоканалами. «Позиція і стандарти Ради Європи говорять однозначно, що комунальні й державні ЗМІ – це nonsens», – стверджує він.

Олександр Бурмагін вважає, що в перші роки потрібно підтримувати суспільне мовлення з державного бюджету, але згодом ця підтримка має зійти нанівець, бо бюджетні кошти – це певна залежність.

За словами Олександра Бурмагіна, щоб суспільне мовлення в Україні було справді незалежним, треба розробити якісне законодавство та впровадити його. Воно має гарантувати неможливість втручання в редакційну політику будь-яких третіх осіб та механізми

то певна форма залежності.

Ведług niego, aby media publiczne w Ukrainie były prawdziwie niezależne, należy opracować jakościowe ustawodawstwo i wdrożyć go. Ono powinno gwarantować niemożliwość wtrącania się w politykę redakcyjną osób trzecich oraz mechanizmy niezależności finansowej. Niektórzy przedstawiciele frakcji koalicyjnych już zaczynają mówić, że należy przynajmniej regionalne media pozostawić władzy. Twierdzą, że «władza powinna mieć chociaż jakieś zasoby informacyjne». Zdaniem Aleksandra Burmagina, to absolutnie zła droga, która na dodatek pokazuje prawdziwe zamiary niektórych sił politycznych.

Prawnik uważa, że: «Presja i uwaga społeczeństwa w tej kwestii, nie powinna zanikać. Inaczej reforma może zostać zahamowana i nie otrzymamy zasadniczo nowych źródeł informacji oraz zmian w tej części życia publicznego».

Чи волюбніані сá готові платити за медиа publiczne?

W centrum Łucka została przeprowadzona sonda co do tego, czy są potrzebne media publiczne. I jeśli tak, to czy woлюбніані сá готові платити медиом незалежnym.

«Publiczne media są potrzebne, aby nikt nie wpływał na telewizję i nikt nic nie zamawiał.

Musimy stwarzać swoją niepodległą telewizję. Co miesiąc mogłabym wydawać na to 50 hrywien» – odpowiada 34 letnia mieszkanka Łucka Oksana.

«Nie jestem gotowy płacić, ponieważ myślę, że zrobienie u nas czegoś takiego, jest niemożliwe. Dzisiaj jest wiele wydań pręsządowych, dużo mediów znajduje się w rękach oligarchów», – zaznacza 24 letni Maksym.

«Ludzie powinni widzieć to, co naprawdę jest pokazywane. Media publiczne są potrzebne. Jestem gotowa zapłacić za to, ale niedużo; 20 hrywien – w porządku, ale nie więcej» – informuje 27 letnia Alisa.

«Ukraina potrzebuje mediów publicznych, w szczególności w teraz, kiedy trwa wojna. Jestem gotowa niezbyt drogo płacić za media publiczne. Wszystko zależy od ceny» – stwierdza 21-letnia Oksana.

«Jako obywatel chcę wiedzieć, jaka jest sytuacja w kraju. Trzeba, aby media, podając informację, nie przekazywały jej subiektywnie. Media publiczne powinny poruszać takie tematy, które nie będą wyświetlane przez inne media. Jestem gotowy wydawać maksymalnie 25 hrywien miesięcznie na media publiczne» – mówi 22 letni Wiktor.

Maja GOLUB

finansowej niezależności. Деякі представники фракцій із коаліції уже починають говорити, що треба хоча б регіональних мовників залишити владі. Мовляв, «хоча б якийсь інформаційний ресурс влада повинна мати». На думку Олександра Бурмагіна, це абсолютно хибний шлях, який ще й показує справжні наміри деяких політичних сил.

«Тиск і увага суспільства до цього питання мають бути постійними. Інакше реформа може забуксувати, і ми не отримаємо принципово нових джерел інформації та змін у цій частині суспільного життя», – вважає медіа-юрист.

Чи готові волюбніані платити за суспільне мовлення?

У центрі Луцька було проведено опитування щодо того, чи потрібне суспільне мовлення. І якщо так, то чи готові волюбніані платити незалежним медіа.

«Суспільне мовлення потрібне, щоб ніхто не впливав на телебачення і ніхто нічого не замовляв. Нам треба створювати своє незалежне телебачення. Кожного місяця могла б виділяти 50 грн на це», – розповідає 34-річна лучанка Оksana.

«Не готовий платити, бо думаю, що в нас

таке зробити зараз неможливо. Нині багато провладних видань, чимало ЗМІ належать олігархам», – зазначає 24-річний Максим.

«Люди повинні бачити те, що справді показують. Суспільне мовлення потрібне. Я готова платити за це, але небагато; 20 грн – це нормально, але не більше», – повідомляє 27-річна Alisa.

«Україні потрібне суспільне телебачення, тим більше в наш час, коли йде війна. Я готова платити за не дуже дороге суспільне мовлення. Все залежить від ціни», – зазначає 21-річна Oksana.

«Як громадянин я хочу знати, яка складається ситуація в країні. Треба, щоб ЗМІ, подаючи інформацію, не висвітлювали новини суб'єктивно. Суспільне мовлення може підняти такі теми, які не будуть розкривати інші ЗМІ. Я готовий витратити щомісячно максимум 25 грн на суспільне мовлення», – говорить 22-річний Віктор.

Мая ГОЛУБ

Ludzie nie wierzą w śmierć bohaterów

Wasył Szklar opowiedział mieszkańcom Łucka o powstaniu powieści «Marusia», jej dyskursie historycznym i interpretacji czytelników.

Proces powstania powieści trwał prawie sześć lat. Opisano w niej wydarzenia z 1919 roku. Po ukazaniu się publikacji, autor spotkał się z wieloma komentarzami i pytaniami odnośnie projekcji byłej walki narodowo-wyzwoleńczej w teraźniejszości. Według Wasyla Szklara, tekst powstał jeszcze przed tragicznymi wydarzeniami na Ukrainie. I właśnie o tym opowiadał 12 marca, podczas spotkania zorganizowanego przez agencję artystyczną «stendaL».

To, że książka cieszy się wielką popularnością i zajmuje pierwsze miejsce w rankingach, nie dziwi, ponieważ Ukraińcy pragną prawdy historycznej i prawdy o sobie samych.

Wasył Szklar opowiadał o niektórych aspektach swego warsztatu artystycznego. W czasie pisania powieści historycznych jest maksymalnie skoncentrowany na faktach, korzysta z archiwów, poszukuje istniejących dowodów lub zaprzeczenia epizodów historycznych. «W obawie odejścia od prawdy ograniczam swoją wyobraźnię» – powiedział pan Wasył. Równocześnie pisarz podkreślał znaczenie intuicji pisarskiej, która często okazuje się bardziej skuteczna, niż rzeczywiste dokumenty. Zadaniem pisarza jest, żeby wstąpić «ze świecą» tam, gdzie jeszcze nikt nie wstępował. Pisząc książki historyczne autor bada całą epokę, a ich magnetyzm i magię przekłada na język literacki. Najtrudniej pisarzowi było utożsamić się z główną bohaterką, młodą dziewczyną, która stała na czele tysięcy rebeliantów. Marusię

nazywali wiedźmą, ekstrasensem, a o jej śmierci nie pozostał żaden ślad. Pisarz uważa, że legendy nie powstają z niczego, bowiem musi się coś wydarzyć, a hasło «Bohaterowie nie umierają» powstało o wiele wcześniej: ludzie po prostu nie wierzą, nie chcą wierzyć w śmierć swoich bohaterów. Zakończenie utworu, jak przyznaje autor, to fikcja artystyczna, bo Marusia z pewnością zmarła; jeśli była żywa, dałaby o sobie znać, pozostałaby jakiś ślad.

Rozmowa o powieściach historycznych stopniowo przeszła w dyskusję o współczesnej Ukrainie. Pan Wasył zwrócił uwagę czytelników na to, że w powieści «Marusia» po raz pierwszy użył on wyrazów «kacap» i «moskał». Jego zdaniem, wieloletnia tolerancja Ukraińców wobec kwestii językowej wychodzi za ramy poprawności politycznej, jest dużym problemem samoidentyfikacji kulturalnej. Natomiast moc kraju w XXI wieku nie mierzy się obszarem. Zauważył również, że fikcja czasem jest prawdziwsza niż sama rzeczywistość i odwrotnie – dzisiejsza prawda w swoim dramatyzmie góruje nad wszystkimi istniejącymi fragmentami.

Pod koniec spotkania pisarz wyraził nadzieję, że zwycięstwo nad wrogiem stanie się prawdziwym świętem dla Ukraińców i zniszczy pozostałości dat jubileuszowych, narzuconych przez wroga i sztucznie pielęgnowanych w naszej mentalności.

Iryna POLETUCHA

Fot. Mariczka KULISZ / Волинські новини

Люди не вірять у смерть своїх героїв

Василь Шкляр розповів лучанам про створення роману «Маруся», його історичний дискурс та читачські інтерпретації.

Процес написання роману тривав майже шість років. У ньому описуються події 1919 р. Одразу після публікації твору на автора полилися коментарі й запитання стосовно проєкції національно-визвольної боротьби минулого століття на сьогодення. Але, за словами Василя Шкляра, текст писався задовго до трагічних подій в Україні. Про це Василь Шкляр розповів 12 березня під час зустрічі, організованої мистецьким об'єднанням «стендаЛ».

Автор зовсім не здивувався, що книга завойовувала прихильність читачів і займає перші місця книжкових рейтингів. Перекручена історія, написана окупантами, давно дається взнаки, й українці прагнуть дізнатися правду про себе самих.

Василь Шкляр розповів про деякі аспекти своєї творчої майстерності. Пишучи історичні романи, він виявляє максимальну уважність до фактажу, користується автентичними документами з архівів, шукає всі можливі докази чи спростування історичних епізодів. «Боячись відійти від правди, я обмежую свою фантазію», – зазначив пан Василь. Разом із тим письменницьку інтуїцію він вважає набагато влучнішою та ефективнішою від достовірних документів. Цікаво, що завдання письменника Василь Шкляр вбачає у тому, щоб зайти «зі свічкою» туди, де ще ніхто не бував. Для написання своїх текстів автор вивчає цілу епоху, а магнетизм і чари твору закладає у мові, конкретних словах. Найважче письменнику було увійти в образ головної героїні, молодої дівчи-

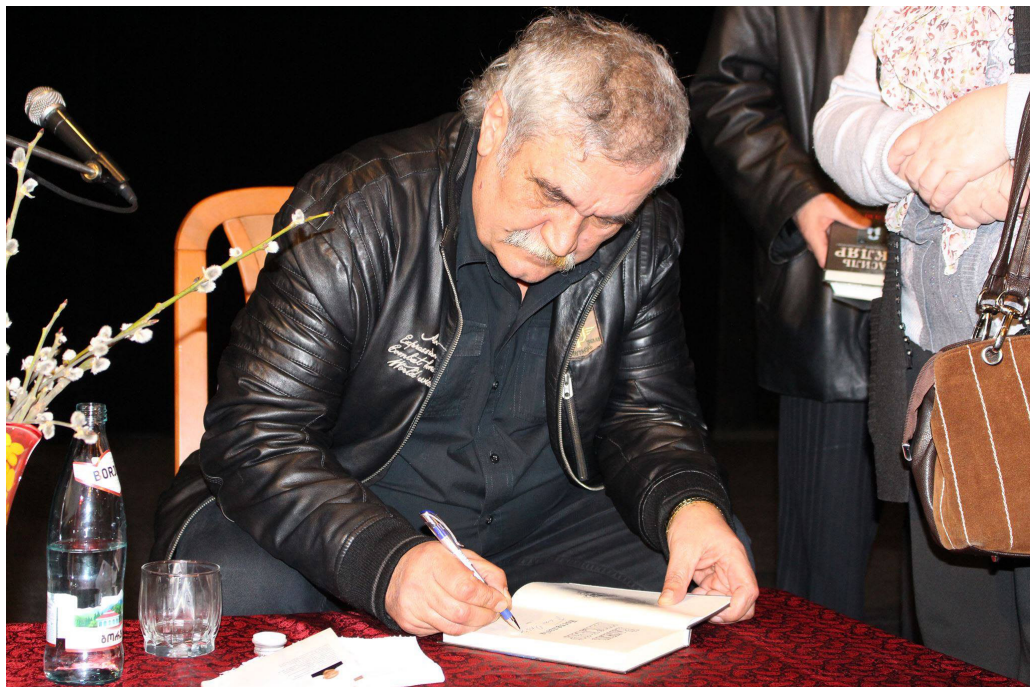
ни, яка очолила тисячний повстанський загін. Марусю називали відьмою, екstrasensem, а її смерть так ніде й незафіксована. Письменник вважає, що легенди з'являються неспроста, а гасло «Герої не вмирають» народилося значно раніше: люди просто не вірять, не хочуть вірити у смерть своїх героїв. Фінал книги, зізнався автор, містить художню фікцію, бо, мабуть, така вона, Маруся, мала б померти; якби була жива – дала би про себе знати, залишила б слід.

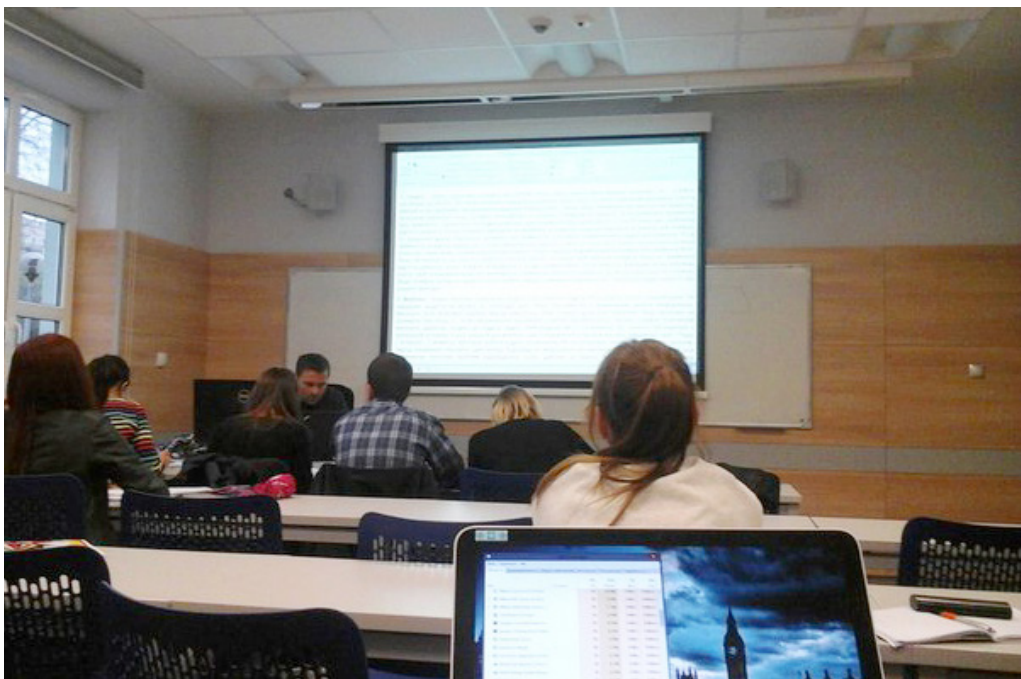
Розмови про історичні романи плавно перейшли на обговорення сьогодення в Україні. Пан Василь звернув увагу читачів на те, що в романі «Маруся» він уперше вжив слова «кацап» та «москаль». На його думку, багаторічна толерантність українців щодо мовного питання виходить за рамки політкоректності, стає величезною проблемою культурної самоідентифікації. Натомість міць країни у XXI ст. варто вимірювати не площею. Зазначив також, що вигадка часом правдивіша за реальність і навпаки – сьогодення правда своїм драматизмом перевищує будь-які уявні епізоди.

На завершення зустрічі письменник висловив надію на те, що перемога над ворогом стане справжнім святом для українців та знищить рудименти ювілейних дат, насаджених ворогом і штучно привитих нашої ментальності.

Ірина ПОLETUCHA

Фото: Марічка КУЛІШ, Волинські новини

Рівнолегле studia на Ukrainie i w Polsce są możliwe

Для студентів, którzy studiują na Ukrainie i mają ochotę na kształcenie się w sąsiednim państwie, istnieje program «Podwójnego dyplomu». Taką możliwość daje m.in. Wschodnioeuropejski Uniwersytet Narodowy im. Łesi Ukrainki współpracujący z Akademią Górniczo-Hutniczą im. Stanisława Staszica w Krakowie.

Program polega na tym, że studenci kształcą się w łuckiej uczelni, mają możliwość odbycia równocześnie studiów w Krakowie. Aby wziąć udział w programie, wystarczy zebrać potrzebne dla aplikowania się dokumenty, złożyć podanie w dziekanacie macierzystej uczelni i czekać na odpowiedź. W rzeczywistości nie ma konkursu dla kandydatów, ponieważ taka możliwość jest realizowana w ramach partnerstwa między uczelniami wyższymi.

Studia w Polsce w ramach programu są bezpłatne, jednak we własnym zakresie student opłaca zakwaterowanie w akademiku. Semestr w Akademii Górniczo-Hutniczej dla ukraińskich studentów trwa od października do listopada i od marca do kwietnia.

Iwan Sawycz, uczestnik programu, otrzymał już dyplom licencjacki z socjologii, a obecnie studiuje na Uniwersytecie Wschodnioeuropejskim w Łucku, na Wydziale Stosunków Międzynarodowych. Jednocześnie studiuje informatykę i ekonometrię w Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Powiedział, że wcześniej rozważał możliwość podjęcia studiów magisterskich w Polsce i interesował się, jakie koszty poniesie za swoją edukację. Złożył dokumenty – i nie musiał długo czekać na odpowiedź.

Iwan zwrócił uwagę na fakt, że studia w Krakowie różnią się nieco od tego, co jest w Łucku. «System oceniania nieco się różni od tego, do którego są przyzwyczajeni ukraińscy studenci. Jak i u nas, tam są wykłady, ćwiczenia i seminaria. Jednak w trakcie tych zajęć nie można zaliczyć przedmiotu «automatycznie» zbierając odpowiednią ilość punktów.

Każdy rodzaj zajęć przewiduje osobną formę kontroli, dlatego czasami bywa tak, że z jednego przedmiotu należy zdać trzy egzaminy: z wykładów, ćwiczeń i seminariów. «Mając 7 przedmiotów, musiałem zdać około 20 różnych egzaminów i zaliczeń» – dzielił się doświadczeniami Iwan Sawycz.

Student jednak zapewnia, że takie ocenianie jest bardziej skuteczne od «ukraińskiego systemu pseudobolońskiego» i do takiego rytmu można się przyzwyczaić. Sam system oceniania jest pięciostopniowy.

Oleksandr Matwijczuk, jeszcze jeden student z Łucka, który otrzyma podwójny dyplom, studiuje w Krakowie na specjalności informatyka i ekonometria. Chłopak zapewnia, że do studentów z Ukrainy jest pozytywny stosunek. Zdarzało się, że była możliwość zdawania egzaminu w języku polskim, angielskim lub rosyjskim – do wyboru. Nauka jest trudna, ale jak chcesz się uczyć, to dasz radę.

Materiały do wszystkich zajęć są dostępne na elektronicznej platformie uczelni, dlatego, nawet jeśli student nie włada bardzo dobrze językiem polskim, może samodzielnie zapoznać się z informacją: przetłumaczyć i zanotować. Dlatego, przekonują młodzi ludzie, studia wciągają i jeżeli ktoś systematycznie uczęszcza na zajęcia, to nie powinien mieć na uczelni większych problemów. «Obecność na zajęciach jest skrupulatnie przestrzegana, ponieważ, zgodnie z regulami, trzy nieobecności bez poważnego powodu, są podstawą niedopuszczenia do zaliczenia» – podkreśla Iwan.

Polscy studenci podchodzą do studiów z większą odpowiedzialnością i mniej wagarują. «Oczywiście są różne przypadki, ale ci studenci, z którymi studiowaliśmy odpowiedzialnie przygotowywali się do zajęć. Myślę, że wagarując są wszędzie, nam też się zdarzało, że nie przychodziliśmy na zajęcia, ale na Ukrainie wagaruje się częściej», – powiedział Oleksandr.

Obydwaj chłopcy podkreślają, że w Polsce dość ciekawie zorganizowany jest program studiów z dyscyplin stosowanych, zwłaszcza w części praktycznej. «Na przykład, na jednym z przedmiotów stwarzaliśmy prototyp nowego serwisu – tutaj jest ogromne pole dla popisu fantazji» – powiedział Iwan Sawycz. Zapewniał też, że w Polsce jest dużo przestrzeni na twórczość.

Także na polskiej uczelni jest bardzo dobra baza materialna: praktycznie w każdej sali jest rzutnik, klimatyzacja etc. Na dodatek, właśnie w pomieszczeniu Akademii Górniczo-Hutniczej, po raz pierwszy w Polsce pojawił się Internet. Obecnie znajduje się tu Akademickie Centrum Komputerowe Cyfronet pozwalające na działanie potężnej sieci uniwersyteckiej.

Iwan i Oleksandr opowiedzieli, że ukraińscy studenci bywają bardziej pomysłowi i przebiegli od polskich. Starają się czerpać jak najwięcej z tego, co im oferuje uczelnia, jednak wprawę w ściganiu, można się od nich nauczyć.

Chłopcy zwracali uwagę także na to, że w Polsce nikt nie zmusza nikogo do nauki, bo decyzja o kształceniu powinna wypływać z wewnętrznej potrzeby.

«Nie odrobiłeś pracy domowej – w porządku, nie szkodzi; nie wykonałeś projektu na czas – dobrze, skończysz później. Jednak to wszystko przypomni o sobie podczas sesji – wtedy zaczynasz nadrobić wszystkie swoje zaległości» – podkreślił Iwan.

Oksana PUNIAK
Fot. Iwana Sawyca: podczas zajęcia; Akademickie Centrum Komputerowe Cyfronet

Одночасне навчання і в Україні, і в Польщі – реально

Для студентів, які навчаються в Україні та мають бажання здобути освіту в сусідній державі, існує програма «Подвійного диплому». Таку можливість зокрема надає Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, який співпрацює із Краківською гірничо-металургійною академією імені Станіслава Сташиця.

Суть програми полягає в тому, що студенти, продовжуючи навчання в луцькому виші, мають можливість вчитися одночасно в Краківі. Для того, аби взяти участь у програмі, варто лише зібрати необхідні для вступу документи, подати заявку в деканаті університету, в котрому ви навчаєтесь, й чекати на відповідь. Оскільки така можливість реалізується в рамках партнерства між навчальними закладами, то особливого конкурсного відбору немає.

Навчання в Польщі в рамках програми безплатне, однак потрібно оплачувати проживання в гуртожитку. Семестр у Краківській академії для українських учасників триває з жовтня до листопада та з березня до квітня.

Учасник програми Іван Савич у Луцьку отримав диплом бакалавра соціології, нині навчається в СНУ на факультеті міжнародних відносин та одночасно в Краківській гірничо-металургійній академії за спеціальністю «Інформатика і економетрія». Хлопець розповів, що й раніше думав про магістратуру в Польщі, цікавився, скільки коштуватиме навчання. Відтак, подав документи, і відповідь не забарилася.

Іван відзначив, що навчання у Краківі дещо інше, ніж в українському виші. «Система оцінювання дещо відрізняється від тієї, до якої звикли українські студенти. Як і в нас, там є лекції, практичні заняття та лабораторні. Проте під час них не можна набрати достатню кількість балів для того, щоб здати предмет «автоматом», – зазначив він.

Як правило, для кожного виду занять є своя форма контролю, тому інколи виходить так, що з одного предмету потрібно здати три екзамени: із лекцій, практичних та лабораторних. «Маючи 7 навчальних предметів, мені довелося здавати близько 20 різних екзаменів та заліків», – розповів Іван Савич.

Однак студент запевняє, що таке оцінювання більш ефективне за «українську псевдоболонську систему», а до такого ритму згодом звикаєш. Сама ж система оцінювання п'ятибальна.

Сашко Матвійчук, ще один студент із Луцька, який отримує подвійний диплом, теж навчається у Краківі за спеціальністю «Інформатика і економетрія». Парубок запевняє, до студентів з України ставляться добре. Бувало, дозволяли здавати екзамен польською, англійською чи російською мовою на вибір. Хоч вчитися і важко, однак все залежить від бажання.

Матеріали усіх занять доступні на електронній навчальній платформі вишу, тому, навіть коли студент недосконало знає польську, може вдома ознайомитися з інформацією, перекласти її та занотувати. Тому, переконують хлопці, у навчання «втягуєшся» і особливих проблем не виникає. Щоправда, лекції відвідувати треба справно.

«Із пропусками в них строго, адже, згідно з правилами, три пропуски без поважної причини є підставою для недопущення до заліку», – зазначив Іван.

Польські студенти більш відповідально ставляться до навчання та менше прогулюють. «Звичайно, бувають різні випадки, але ті студенти, з якими ми навчалися, готувалися до занять відповідально. Ті, що прогулюють, думаю, є скрізь, було і в нас таке, що не приходили на пару, але в Україні пропускають більше», – розповів Сашко.

Обидва хлопці зазначають, що в Польщі досить цікаво організована навчальна програма із прикладних дисциплін, особливо практична частина. «Для прикладу, на одному з предметів ми створювали прототип нового сервісу; тут поле для фантазії широчезне», – розповів Іван Савич. Хлопець запевняв, у Польщі багато простору для творчості.

Також у польському виші дуже добра матеріальна база – практично в кожній аудиторії є проектор, кондиціонер тощо. До речі, саме в приміщенні Краківської гірничо-металургійної академії вперше в Польщі з'явився Інтернет. Нині тут знаходиться Комп'ютерний центр академії Cyfronet, завдяки якому діє потужна університетська мережа.

Іван та Сашко розповіли, що українські студенти бувають більш винахідливі та спритніші від польських. Вони намагаються взяти якомога більше із того, що дає їм навчальний заклад, проте й майстерності списувати у них можна повчитися.

Хлопці переконують, перевагою навчання у Польщі є те, що студентів не примушують вчитися, тобто дають їм можливість самостійно осмислити потребу навчання.

«Не зробив домашнє – окей, нічого страшного; не виконав вчасно проект – добре, завершив пізніше. Проте, все це «аукається» на сесії, тоді й починаєш чухати потилицю за всі свої «косяки», – зауважив Іван.

Oksana PUNIAK
На фото Івана Савича: під час заняття; Комп'ютерний центр академії Cyfronet.

Informacje Lubelskie

■ Lubelski Ursus realizuje rekordowe, warte 90 mln dolarów zamówienie sprzedaży do Etiopii 3 tys. ciągników. Zamówienie będzie realizowane przez parę lat. Pierwsze ciągniki właśnie teraz dotarły do Etiopii i rozpoczynają pracę na tamtejszym terenie. Meldunki są bardzo pomyślne, bowiem miejscowi nadzwyczaj chwalą polskie ciągniki z Lublina.

■ Tylko w styczniu i lutym bieżącego roku obywatele Ukrainy złożyli do Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego 355 wniosków na stały lub czasowy pobyt w Polsce. W ub. roku było tych wniosków 109. Głównym powodem «ucieczki» do Polski jest konflikt na Wschodzie oraz aneksja Krymu przez Rosję.

■ Hitlerowski okupant mordował Żydów, ale nie dał też spokoju, zmarłym Żydom. Albowiem z żydowskich kirkutów masowo zabierał betonowe tablice zwane macewami, by je użyć do wykładania błotnistych «polskich dróg». Tak więc większość ulic w łącznej pokrytych było macewami. Podobnie w Lubartowie i wielu innych miasteczkach Lubelszczyzny. Obecnie skąd tylko można wyjmie się w dróg, ulic macewy, by nie profanować pamięci zmarłych polskich Żydów.

■ Lubelska firma Biomed wprowadza na rynek polską immunoglobulinę. W ten sposób Polska uniezależnia się powoli od drogich dostaw tego cennego leku kupowanego za granicą.

■ Ładne, duże schronisko dla zwierząt otwarto w Puławach. W komfortowych warunkach, niemal pojedynczo, może przebywać w boksach 50 psów i 30 kotów. Interesujące było otwarcie schroniska. Zamiast wstęgi z materiału, wykonano wstęgę z wielu kiełbasek. Podczas otwarcia przerwania wstęgi dokonały psy, które ze smakiem zjadły kiełbaski.

■ W styczniu liczono w Lubelskim ptaki, już po raz jedenasty w ostatnich latach. Przez trzy dni, liczyło ponad 3 tys. osób. Odnotowano w sumie 176 tys. ptaków 108 gatunków. W Lubelskim pierwsze miejsce zajął gawron, drugie wróble, następnie bogatka, mazurek, kawka, krzyżówka, trznadel, kwiczoł, sierpówka, gołąb, modraszka, dzwonek, gil, wrona i sroka.

■ Pomyślnie realizowany jest program współpracy transgranicznej «Polska–Białoruś–Ukraina». Ostatnio w Lublinie odbyła się sesja naukowa podczas której naukowcy zastanawiali się nad lepszym wykorzystaniem tufów zeolitowych. Projekt wykorzystania opracowały wspólnie Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Zamościu i Politechnika Lwowska przy współpracy Politechniki Lubelskiej oraz Instytutu Agrofizyki Polskiej Akademii Nauk im. Bohdana Dobrzyńskiego w Lublinie. Głos na ten temat zabierali także liczni przedstawiciele innych uczelni. Przedstawiono wyniki badań laboratoryjnych minerałów zeolitowych w kontekście wykorzystania w różnych dziedzinach gospodarki. Np. w rolnictwie do poprawy jakości gleb, polepszenia jakości wody, w hodowli ryb, do usuwania skutków zanieczyszczeń, katastrof ekologicznych lub w technologii oczyszczania ścieków, w przemyśle budowlanym jako substytutu cementu, do produkcji betonów, mieszanek mineralno-asfaltowych. Kolejna konferencja odbędzie się we Lwowie. Zostanie połączona z wyjazdem do kopalni zeolitów na Zakarpaciu.

■ Okazuje się, że można robić worki z ziemniaków. Po co? Po to, by takie worki szybko się rozkładały, a nie jak plastikowe, leżały w ziemi nawet kilkadziesiąt lat. Jak twierdzi dr Andrzej Łodyga, kierownik laboratorium Puławskiego Instytutu Naukowo-Technologicznego, technologia produkcji tych opakowań została już w pełni opanowana, z tym że koszt jest jeszcze za wysoki. Jednak będą możliwości ich obniżenia i nad tym się teraz pracuje.

■ W latach 30-tych a następnie 50-tych i następnych ubiegłego stulecia, święciła triumfy w handlu zagranicznym na całym świecie Fabryka Łożysk Toczných w Kraśniku Fabrycznym. Polskie łożyska, rodem z tej fabryki, były «rozchwytywane» na całym świecie. Ale czas sprawił, że to co było świetne, wręcz doskonałe, stało się przestarzałe. Fabryka zaczęła podupadać. Wreszcie sprzedano ją Chińczykom, którzy mają przeszło 80% akcji, a polski skarb państwa, zaledwie półtora procent. Nowy inwestor natychmiast postawił na nowoczesność. Kilkadziesiąt milionów złotych przeznaczył na unowocześnienie parku maszynowego, przeszkolił załogę, zatrzymując w fabryce wyłącznie wysokokwalifikowanych specjalistów. Rezultat? Znowu ruszyła produkcja, ale na miarę XXI wieku. Obecnie fabryka zatrudnia 2200 osób. W 2014 roku fabryka wyprodukowała 12,5 mln łożysk, znowu chętnie kupowanych na całym świecie. W tym roku Chińczycy zamierzają wyprodukować tu o 13% więcej.

■ Ponad 300 mln złotych wypracowała w 2014 roku Kopalnia Węgla Kamiennego w Bogdance w Lubelskiem. Jest ona bezsprzecznie najlepiej pracującą kopalnią węgla w Polsce. Bogdanka chce sprzedać w tym roku 9,5 mln ton węgla, a zainwestować powyżej miliarda złotych, głównie na zakup nowego kombajnu strugowego, bardzo ułatwiającego górnikom pracę.

■ W Lublinie panuje już niemal prawdziwa wiosna. A zwiastunem jest uruchomienie po przerwie zimowej, miejskich punktów wypożyczania rowerów. Na razie jest 40 punktów z 400 rowerami. Bierze się rower w jednym punkcie miasta, a oddaje w innym, dogodnym dla siebie. Za 20 minut nic się nie płaci, a potem grosze od minuty. W ub. roku skorzystało z tych rowerów 22 tys. osób. W tym roku będzie ich więcej, bo w drugim półroczu, planuje się otwarcie nie 40 lecz 80 punktów i nie z 400 rowerami lecz będzie ich dwa razy tyle.

■ W Teatrze Dramatycznym imienia Juliusza Osterwy w Lublinie, od połowy marca, grana jest ciekawa sztuka pt. «Przyjdzie Mordor i nas zje, czyli tajna historia Słowian» oparta na głośnej książce Ziemowita Szczepka. Okazuje się, że świetnie się czyta książkę, ale chętnie też ogląda spektakl, oparty o tę książkę. Bohaterem jest Polak, który wyrusza na Ukrainę, zagląda do Lwowa, Sewastopola, Drohobycza. Niezaprzeczalnie ten spektakl o stosunkach polsko-ukraińskich warto obejrzeć.

Adam TOMANEK

Люблінська інформація

■ Люблінський «Ursus» realizuje rekordne замовлення із продажу до Ефіопії 3 тис. тракторів, вартість якого 90 млн доларів. Контракт діятиме упродовж кількох років. Перші трактори вже потрапили в Ефіопію, і їх успішно розпочали експлуатувати на місцевій землі.

■ Лише в січні та лютому цього року громадяни України звернулися до Люблінської воєводської адміністрації з 355 заявами про дозвіл на постійне або тимчасове перебування в Польщі. Минулого року таких заяв було 109. Головна причина втечі до Польщі – конфлікт на Сході, анексія Криму Росією.

■ Гітлерівські окупанти винищували євреїв і не давали спокою навіть померлим. Із єврейських кладовищ забирали мацеві – надгробки, які потім використовували для вимощення болотистих польських доріг. Тож більшість вулиць у Ленчній були встелені мацевими. Подібне відбувалося в Любартові та багатьох інших містечках Люблінщини. Нині, де це можливо, надгробки забирають із доріг та вулиць, аби не оскверняти пам'яті померлих польських євреїв.

■ Люблінська фірма «Biomed» виводить на польський ринок імуноглобулін. Таким чином, Польща стала незалежною від дорогих поставок цих закордонних ліків.

■ Гарний великий притулок для тварин відкрили в Пулавах. У комфортних умовах практично поодиноці в боксах можуть перебувати 50 собак і 30 котів. Цікавим було відкриття притулку. Замість стрічки з тканини – стрічка з ковбасок, під час відкриття яку перервали собаки.

■ У січні на Люблінщині рахували птахів уже 11-й раз впродовж останніх років. Протягом трьох днів це робили понад 3 тис. осіб. Загалом пораховано 176 тис. птахів 108 видів. На Люблінщині найпоширенішим видом є грак, потім – горобець, далі – синиця, польовий горобець, галка, крижень, вівсянка, чикотень, горлиця садова, голуб, синиця, зеленяк, снігур, ворона й сорока.

■ Успішно реалізовується програма транскордонної співпраці «Польща–Білорусь–Україна». Нещодавно в Любліні відбулася наукова конференція, під час якої дослідники обмірковували краще використання цеолітових тufів. Проект використання опрацьовували спільно Вища школа управління та адміністрації в Замості, Львівська політехніка, Люблінська політехніка, Інститут агрофізики Польської академії наук імені Богдана Добжинського в Любліні. Виступили також численні представники з інших навчальних закладів. Учасники повідомили результати лабораторних досліджень цеолітових мінералів у контексті використання їх у різних сферах економіки. Наприклад, у сільському господарстві для покращення якості ґрунтів, поліпшення якості води, для розведення риби, усунення результатів забруднення, екологічних катастроф чи в технології очищення стоків, будівельній промисловості як додатку до цементу, для виготовлення бетону, мінерально-асфальтних сумішей. Наступна конференція відбудеться у Львові. Її поєднають із виїздом до Закарпаття, де є поклади цеоліту.

■ Виявляється, що з картоплі можна робити мішки. Навіщо? Щоб вони швидко розкладалися, а не упродовж кількох десятиків років як пластиків. Як вважає доктор Анджей Лодига, керівник лабораторії Пулавського науково-технологічного інституту, технологія виробництва таких упаковок вже повністю розроблена, хоча вартість виготовлення ще висока. Проте будуть можливості її знизити. Науковці нині над цим працюють.

■ У 30-х рр., згодом у 50-х і наступних минулого століття завод із виготовлення підшипників у Красніку Фабричному успішно продавав за кордон свої вироби. Польські підшипники, виготовлені на цьому заводі, розбирали в усьому світі. Однак із часом те, що було досконалим, стало застарілим. Завод почав занепадати. Зрештою, його продали китайцям, котрі нині володіють 80 % акціями, а держава має лише 1,5 %. Новий інвестор одразу поставив завдання осучаснити виробництво. Кілька десятків мільйонів злотих він витратив на удосконалення машинного парку, а також на навчання персоналу, при цьому зберігши на заводі виключно високопрофесійних фахівців. Результат? Знову розпочалося виробництво, але вже на рівні XXI ст. Нині на заводі працюють 2 200 осіб. У 2014 р. завод виготовив 12,5 млн підшипників, які знову купують в усьому світі. У цьому році планують збільшити виробництво на 13 %.

■ Понад 300 млн злотих заробила у 2014 р. шахта в Богданці, що на Люблінщині. Беззаперечно, це найкраща вугільна шахта в Польщі. У Богданці в цьому році хочуть продати 9,5 млн тонн вугілля, а також інвестувати понад мільярд злотих, переважно на купівлю нового прохідного комбайну, який значно полегшить роботу шахтарів.

■ У Любліні вже практично панує справжня весна. Свідчить про неї також відкриття після зимової перерви міських пунктів прокату велосипедів. Поки що діє 40 пунктів із 400 велосипедів. Велосипед можна брати в одному пункті міста, а віддавати в іншому. За перші 20 хвилин нічого не потрібно платити, а наступні хвилини коштують недорого. У минулому році велосипедистами скористалися 22 тис. осіб. Цього року їх буде більше, оскільки в другому півріччі планують відкриття вже 80 пунктів із 800 велосипедів.

■ У Люблінському драматичному театрі імені Юліуша Остерви із середини березня показують виставу «Прийде Мordor і нас з'їсть, або Таємна історія слов'ян», основу на творі Земовіта Щерка. Головний герой п'єси – поляк, котрий вирушає в Україну та заїжджає до Львова, Дрогобича, Севастополя. Цей спектакль про польсько-українські відносини, безперечно, варто переглянути.

Адам ТОМАНЕК

Zachód nie uznaje traktatu Rosji z Osetią Południową

NATO nie uznaje tzw. umowy o sojuszu i integracji zawartego między Rosją a Osetią Południową, narusza ona suwerenność i integralność terytorialną Gruzji i jest spreczna z prawem międzynarodowym – oświadczył szef Sojuszu Jens Stoltenberg. USA i UE także nie uznają podpisanego układu.

Układ o sojuszu i integracji, który podpisali prezydent Rosji Władimir Putin i prezydent nieuznawanej przez większość państw świata Osetii Południowej Leonid Tibilow zakłada m.in. integrację sił zbrojnych i sił bezpieczeństwa, swobodne przekraczanie granic, współpracę resortów spraw wewnętrznych, uproszczenie trybu przyznawania obywatelstwa rosyjskiego.

– Osetia Południowa i Abchazja są integralną częścią Gruzji – podkreślił Stoltenberg. Zapewnił przy tym, że NATO w pełni popiera suwerenność Gruzji i integralność terytorialną tego kraju w uznanych międzynarodowo granicach. Dodał, że NATO nadal będzie wzywać Rosję, by zaprzestała uznawania obu gruzińskich regionów za niepodległe państwa oraz by wycofała swoje wojska z Gruzji.

Polska Agencja Prasowa

Zachód nie визнає договору між Росією та Південною Осетією

«НАТО не визнає так званого договору про союз та інтеграцію, укладеного між Росією та Південною Осетією. Він порушує суверенність та територіальну єдність Грузії, а також суперечить міжнародному праву», – заявив керівник Північноатлантичного альянсу Єнс Столтенберг. США та ЄС також не визнають укладеного договору.

Договір про союз та інтеграцію, який підписали президент Росії Володимир Путін і президент невизнаної більшістю держав світу Південної Осетії Леонід Тібілов, передбачає інтеграцію збройних сил та сил безпеки, вільний перетин кордону, співпрацю міністерств внутрішніх справ, спрощення правил надання російського громадянства.

«Південна Осетія та Абхазія – невіддільні частини Грузії», – підкреслив Столтенберг. При цьому він запевнив, що НАТО повністю підтримує суверенність Грузії та територіальну цілісність цієї країни у визнаних світом кордонах. Додав, що НАТО надалі закликатиме Росію припинити визнавати обидва грузинські регіони незалежними державами, а також вивести свої війська із Грузії.

Polska Agencja Prasowa

«Rosja rości sobie prawo do interwencji w krajach sąsiednich»

Odpowiedzią na nową doktrynę wojenną Rosji powinno być wzmocnienie jednoci świata zachodniego i umacnianie polskiego potencjału zbrojnego – powiedział prezydent Bronisław Komorowski. Tematem rozmów była doktryna wojenna Rosji i jej znaczenie dla bezpieczeństwa Polski.

Wnioski z posiedzenia Rady Bezpieczeństwa Narodowego przedstawił na krótkiej konferencji prasowej Bronisław Komorowski.

– Oceniamy, że zmiany wprowadzone w grudniu ubiegłego roku przez Rosję odzwierciedlają niedobre zjawisko, jakim jest zasadniczy zwrot Rosji w stosunku do świata zewnętrznego – powiedział prezydent, podkreślając, że Rosja przechodzi «od zasady zdolności do miękkiej kooperacji ze światem zachodnim, w tym NATO, w kierunku jednoznacznej postawy konfrontacyjnej w stosunku do świata zachodniego».

– To martwi i niepokoi. Trzeba wyciągać z tego daleko idące wnioski – ocenił Komorowski. – Uważamy, że byłoby absolutnie wskazane, aby odpowiedzią ze strony świata zachodniego była nowelizacja koncepcji strategicznej Sojuszu Północnoatlantyckiego i uruchomienie debaty na ten temat na szczycie w Warszawie – powiedział.

Tvn24

«Росія пред'являє своє право нападати на сусідні країни»

«Відповіддю на нову військову доктрину Росії має стати зміцнення цілісності Західного світу та польського збройного потенціалу», – заявив президент Броніслав Коморовський. Темою для розмов стала військова доктрина Росії та її значення для безпеки Польщі.

Результати засідання Ради національної безпеки Броніслав Коморовський представив під час короткої прес-конференції.

«Вважаємо, що зміни, запроваджені у грудні минулого року Росією, віддзеркалюють негативне явище – різку перемену ставлення Росії до зовнішнього світу», – сказав президент, підкреслюючи, що Росія переходить «від правила здатності до м'якої кооперації із Західним світом, зокрема з НАТО, в напрямку jednoznaczної конфронтаційної поведінки щодо Заходу».

«Це викликає занепокоєння. Треба зробити далекоглядні висновки», – заявив Коморовський. «Вважаємо, що необхідно чітко продемонструвати, що відповідь Західного світу – це реалізація стратегічної концепції Північноатлантичного альянсу та початок дебатів на цю тему під час саміту у Варшаві», – сказав він.

Tvn24

Крым то dopiero początek? «Dajesz Polskę i Finlandię»

Na Placu Czerwonym odbyły się obchody rocznicy przyłączenia Krymu do Rosji. Poza głosami chwalcymi Rosję i Putina słyhać też było okrzyki dotyczące przyszłych podbojów

2014 | NATO SCOPE

Rosji: «Ole! Ole! Ole! Krym jest nasz! Dajesz Polskę i Finlandię».

Według raportów moskiewskiej policji na Placu Czerwonym i Wasiliewskim Spusku zjawilo się około 110 tysięcy Rosjan, którzy przyjechali do Moskwy nawet z takich miast jak Tuła, Woroneż czy Rostów nad Donem.

Podczas wiecu szef Republiki Krymu Siergiej Aksjonow mówił o zadowoleniu mieszkańców Krymu. – Są dumni, że mieszkają w państwie, w którym rządzi taki narodowy lider: mądry, właściwy, taki, na którym można polegać, który walczy o narodowe interesy – mówił.

Wprost

Крим – це тільки початок? «Даєш Польщу та Фінляндію»

На Красній площі відбулося відзначення річниці приєднання Криму до Росії. Окрім вихваляння Росії та Путіна, також було чути заклики щодо майбутніх завоювань федерації: «Оле! Оле! Оле! Крим – наш! Даєш Польщу та Фінляндію».

Згідно з повідомленнями московської поліції, на Красній площі та Василівському спуску перебувало 110 тис. росіян, котрі приїхали до Москви навіть із таких міст як Тула, Воронеж та Ростов-на-Дону.

Під час зібрання керівник Республіки Крим Сергій Аксьонов говорив про задоволення жителів Криму: «Вони пишаться тим, що живуть у державі, якою керує такий національний лідер, мудрий, правильний, на якого можна покластися, котрий бореться за національні інтереси».

Wprost

Brytyjczycy zaczęli szkolić siły ukraińskie walczące w Donbasie

35 Brytyjczyków jest w Mikołajewie na południu Ukrainy. Zakres szkolenia to pomoc lekarska i taktyka obronna – podał portal BBC News.

Portal zauważa, że jest to pierwszy, długoterminowy program szkoleniowy dla Ukrainy ze strony państwa zachodniego od początku konfliktu na wschodzie tego kraju. 35 Brytyjczyków spędzi na Ukrainie około dwóch miesięcy, a w kolejnych tygodniach przyjadą następni. Jednak obecność kilkudziesięciu instruktorów wojskowych, to krok symboliczny, – komentuje BBC.

Brytyjczycy przekażą też Ukraińcom sprzęt wojskowy. Wysłanie na Ukrainę batalionu, który ma szkolić trzy bataliony ukraińskie, zapowiedziały Stany Zjednoczone.

Z podobna inicjatywą wysłała także strona polska. Resort obrony ma wysłać na Ukrainę od kilkunastu do kilkudziesięciu Polaków. Jak tłumaczył wicepremier Tomasz Siemoniak, «chcemy żeby w ośrodkach pod Lwowem i Kijowem nasi instruktorzy szkolili ukraińskich instruktorów, którzy potem będą szkolili podoficerów».

Informacyjna Agencja Radiowa

Британці розпочали навчати українські сили, що воюють на Донбасі

35 британців знаходяться в Миколаєві. «Сфера навчання – лікарська допомога й оборонна тактика», – інформує портал BBC News.

Видання стверджує, що це перша від початку конфлікту на сході України довготермінова навчальна програма для цієї країни, яку реалізує західна держава. «35 британців проведуть в Україні приблизно два місяці, а впродовж наступних тижнів прийдуть інші. Присутність кількох десятків військових інструкторів – це символічний крок», – коментує BBC.

Британці також передадуть українцям військове обладнання. Сполучені Штати Америки обіцяли відправити в Україну підрозділ, який має навчати три українські батальйони.

Із подібною ініціативою виступила також польська сторона. Оборонне відомство має вислати в Україну від кількох надцяти до кількох сотень поляків. Як зазначив польський віце-прем'єр-міністр Томаш Семоняк, Польща хоче, щоб у центрах під Львовом та Києвом її інструктори навчали українських інструкторів, котрі згодом вчитимуть нижчі офіцерські чини.

Informacyjna Agencja Radiowa

Amerykański pododdział z zestawem Patriot już w Polsce

Około 30 pojazdów i 100 żołnierzy z 5. batalionu 7. Pułku Przeciwlotniczego wojsk lądowych USA stacjonujących w Niemczech przybyło do Polski na ćwiczenia – poinformowała ambasada Stanów Zjednoczonych.

Pod koniec miesiąca Amerykanie, których jednostka na co dzień stacjonuje w Kaiserslautern, wezmą udział w kilkudniowych ćwiczeniach z pododdziałami 3. Brygady Obrony Powietrznej: 37. dywizjonu rakietowego obrony

powietrznej, 38. dywizjonu zabezpieczenia i dowództwa brygady.

Jak podała ambasada, siły amerykańskie rozmieszczą środki obrony powietrznej i przeciwrakietowej «w ramach działań demonstrujących zdolność do błyskawicznej dyslokacji systemów Patriot na terytorium NATO». Szkolenie obejmie między innymi obronę ważnych obiektów, zgromadzeń wojsk lądowych oraz mieszkańców przed pociskami balistycznymi oraz atakiem z powietrza.

Polskie Radio

Американський підрозділ із комплексом «Патріот» уже в Польщі

«Приблизно 30 автомобілів і 100 солдатів із 5-го батальйону 7-го полку протиповітряних сухопутних військ США, які знаходилися в Німеччині, прибули до Польщі на навчання», – інформує посольство Сполучених Штатів Америки.

Наприкінці місяця американці, підрозділ яких перебуває у Кайзерслаутерні, візьмуть участь у кількадеennих навчаннях із підрозділами 3-ї бригади повітряної оборони: 37-го ракетного дивізіону повітряної оборони, 38-го дивізіону забезпечення та керівництвом бригади.

За повідомленнями посольства, американські сили розмістять засоби повітряної та протиракетної оборони «в рамках дій, які продемонструють готовність до блискавичної дислокації систем «Патріот» на території НАТО». Навчання охоплює оборону важливих об'єктів та підрозділів наземних військ, а також жителів від балістичних ракет та атак із повітря.

Polskie Radio

Kluby za ratyfikacją umowy ws. wspólnej brygady Polski, Litwy i Ukrainy

Kluby PO, PiS, PSL i SLD opowiedziały się w Sejmie za ratyfikacją umowy o utworzeniu wspólnej, trójnarodowej brygady (LITPOLUKRBRIG). Jej zadaniem będzie współudział w międzynarodowym wysiłku utrzymania pokoju oraz zacieśnienie regionalnej współpracy wojskowej.

Polska, Litwa i Ukraina zaplanowały, że jednostka będzie wykorzystywana do udziału w operacjach pod auspicjami ONZ, NATO, UE, a także w ramach doraźnych koalicji tworzonych zgodnie z Kartą Narodów Zjednoczonych i umowami, zawartymi między państwami wystawiającymi siły.

Głównymi zadaniami brygady będą m.in.: współudział w międzynarodowym wysiłku utrzymania pokoju, zacieśnienie regionalnej współpracy wojskowej i stworzenie podstaw do powołania na bazie brygady Grupy Bojowej UE.

Gazeta.pl

Партії підтримують ратифікацію договору щодо спільної бригади Польщі, Литви та України

Представники партій «Громадянська платформа», «Право і справедливість», «Польська селянська партія» та «Союз демократичної лівиці» виступили в Сеймі за ратифікацію договору про створення спільної, тристоронньої бригади (ЛитПолУкрбріг). Її завданням стане спільна участь у міжнародних діях заради досягнення миру та посилення регіональної військової співпраці.

Польща, Литва та Україна запланували, що підрозділ братиме участь в операціях під егідою ООН, НАТО та ЄС, а також у рамках спеціальних коаліцій, що створюватимуться відповідно до статуту ООН та договорів, укладених між державами, які надають свої сили.

Головними завданням бригади стануть спільна участь у міжнародних діях задля досягнення миру, посилення регіональної військової співпраці та створення основ для формування на базі бригади бойової групи ЄС.

Gazeta.pl

Putin powtarza ruchy Hitlera

Władimir Putin nawiązuje do niemieckiej polityki sprzed wybuchu II wojny – komentuje historyk, profesor Andrzej Paczkowski. Według niego, aneksja Krymu do jakiej doszło rok temu przypomina zajęcie Czechosłowacji przez hitlerowskie Niemcy.

Historyk wyjaśnia, że Adolf Hitler zajął część terytorium naszych południowych sąsiadów wykorzystując fakt, iż mieszkało tam wielu Niemców. Paczkowski podkreśla, że w przypadku Krymu zadziałały podobne mechanizmy. Co więcej, Putin wykorzystał do tego hasło: „przyłączamy naszych odłączonych braci, wracają do macierzy”.

www.europejczycy.info

Путін повторює дії Гітлера

«Володимир Путін своїми діями нагадує політику, яка панувала перед початком Другої світової війни», – коментує історик Анджей Пачковський. На його думку, анексія Криму, яка відбулася рік тому, нагадує захоплення Чехословаччини гітлерівською Німеччиною.

Історик пояснює, що Адольф Гітлер зайняв частину території Чехословаччини, використовуючи той факт, що там проживало багато німців. Пачковський підкреслює, що у випадку Криму, діяли подібні механізми. Щоправда Путін для цього використав гасло «Приєднуємо наших відокремлених братів, вони повертаються на батьківщину».

www.europejczycy.info

PRASA // РОБОТА

Луцький міський центр зайнятості

Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець
апаратник борошно-мельного виробництва	2 500	обслуговування обладнання з виробництва борошна
бармен	1 300	приготування напоїв та обслуговування відвідувачів закладу
бухгалтер	1 218	Ведення податкової звітності,облік основних засобів, знання 1С-бухгалтерії 8 версія
водій автотранспортних засобів	1 250	робота на автомобілях "МАЗ",
водій автотранспортних засобів	1 400	зар/плата+ відрядні,обов'язково категорію Е(прицеп),автомобіль марки МЕРСЕДЕС-КАМАЗ,готовність до відряджень
водій автотранспортних засобів	2 000	перевезення вантажів по Україні, дотримувється правил дорожнього руху, правил особливостей перевезень багажу на автомобілі за різних дорожніх умов.
водій автотранспортних засобів	1 280	Робота на автомобілі "Вольво" (бензовоз), перевезення по Україні.
водій автотранспортних засобів	2 000	робота на автомобілі "КАМАЗ" з причепом, відрядження в межах області, дотримувється правил дорожнього руху, правил особливостей перевезень багажу на автомобілі за різних дорожніх умов
Друкар офсетного плоского друкування	5 000	друк поліграфічної продукції
Електрогазозварник	1 218	зварювання труб систем опалення та сантехнічних систем, виконує позовжні, горизонтальні, вертикальні шви, на автоматичних та напівавтоматичних апаратах
Електрогазозварник	1 800	проведення зварювальних робіт з ремонту і реставрації промислової і сільськогосподарської техніки,причепів
Електрогазозварник	1 330	ручне, напівавтоматичне,автоматичне зварювання деталей, апаратів, конструкцій автобусів
електромеханік	1 500	Догляд та обслуговування автотранспортних засобів підприємства, обслуговування електроприладів автомобілів
електромеханік	1 500	Установка автомобільної сигналізації на авто, парктроніки, обслуговування електричних приладів в авто
електромонтажник з кабельних мереж	2 000	ремонт та профілактика електричних мереж в житлових будівлях
електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування	2 000	здійснення ремонту та обслуговування електроустаткування з виробництва картону
електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування	1 500	робота на території України, , будівництво мостів, та інших штучних споруд, робота на висоті
електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування	1 233	Розбирати, здійснювати ремонт електроустаткування всіх типів і габаритів
електрослюсар будівельний	1 400	з/пл+відрядні, готовність до відряджень по Україні,розряд від 2-4,виконання електро-слюсарських робіт
заступник директора	1 218	Залучення клієнтів, робота з існуючими клієнтами, робота з документами
інженер-землевпорядник	1 410	розробка проектів відведення, рекультивация земель,знання грошової оцінки земель,схеми землеустрою
інженер-конструктор	1 800	ведення конструкторської документації. знання програми (Auto Cad), компас. (САПР), solidwoles
інженер-програміст	1 600	програмування 1С-бухгалтерії, дрібний ремонт комп'ютерної та офісної техніки
інженер-технолог	3 000	здійснення контролю дотримання параметрів та технологічного процесу виробництва хліба та хлібобулочних виробів
касир торговельного залу	1 250	обслуговування покупців, проводити розрахунок за придбаний товар
Кондуктор громадського транспорту	1 480	продаж разових проїздних квитків, збір плати за проїзд, перевірка проїздних квитків та документів, що є підставою для безкоштовного проїзду
кухар	1 300	вміння працювати на результат,знання технології приготування їжі
кухар	1 400	вміння працювати на результат,знання технології приготування їжі,кухар по приготуванню основних блюд- гарячих страв

Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець
кухар	1 310	знання технології приготування страв, вміння користуватись мангалом, робота в кафе-барі "Гарнізон" розважального комплексу "Адреналін-Сіті"
кухар	1 300	Приготування перших та других страв. Обслуговування відвідувачів їдальні.
кухар	1 218	Приготування салатів, других блюд, чебуреків, знання технології приготування тіста
лікар-офтальмолог	1 700	робота в дитьми, обслуговування пацієнтів, проведення діагностики, призначення лікування
Маляр	1 500	посада маляра з обов'язками штукатура ,комплексне обслуговування та ремонт приміщення
Маляр	1 800	ремонт сходових кліток в під'їздах житлових будинків
Манікюрник	1 300	майстер манікюру та педикюру, чоловічий та жіночий
Манікюрник	1 300	майстер манікюру та педикюру, чоловічий та жіночий, працювати у салоні Любава напр.Соборності
машиніст автовишки та автогідропідіймача	1 500	робота на території України, будівництво мостів, та інших штучних споруд.
машиніст автогрей-дера	1 300	укладання,ремонт доріг в приватному секторі,на територіях підприємств та організації,обов'язковий досвід роботи,наявність прав грейдериста
машиніст бульдозера (будівельні роботи)	2 100	наявність посвідчення бульдозериста, досвід роботи на будь-якому гусеничному бульдозері, розробка, переміщення і планування ґрунтів при будівельно-монтажних роботах
машиніст крана (кранівник)	1 500	робота на баштовому крані на будівельному майданчику, дотримання техніки безпеки
Менеджер (управитель) з адміністративної діяльності	1 500	ведення переговорів по телефону, контроль документообігу
Менеджер (управитель) з логістики	1 218	організація перевезень вантажів по Європі по інтернету
менеджер (управитель) із збуту	2 000	організація збуту будівельних матеріалів, робота з 1С Бухгалтерією
Менеджер (управитель) із комунікаційних технологій	1 218	Менеджер з продажів ІТ технолгій Пошук та робота з клієнтами (телефонний додзвін) розширення ринків збуту
механік	3 000	робота механіка поліграфічного обладнання
Налагоджувальник машин і автоматичних ліній для виробництва виробів із пластмас	2 500	Налагодження та регулювання роботи пресів для гарячого пресування простих і середніх складностей деталей із пластичних мас, налагодження і регулювання роботи дочечервячних машин секредніх деталей
Начальник відділу	3 000	керівник виробничо-поліграфічного відділу, організація роботи відділу, навички роботи на поліграфічному відділі
оператор систем гідравліки та охолодження машини безперервного лиття заготовок	1 500	здійснення обов'язків слюсара-гідравліка, обслуговування електронного гідравлічного обладнання
офіціант	1 218	вміння працювати на результат,добросовісне обслуговування відвідувачів
офіціант	1 350	обслуговування клієнтів, розрахунок клієнтів, прибирання залу
офіціант	1 218	обслуговування та сервіровка залу
перукар (перукар - модельєр)	1 300	майстер жіночої та чоловічої стрижки.Можливе стажування
підсобний робітник	2 000	робота в цеху виготовлення залізобетонних виробів, розмішування бетону
пресувальник папероробної (картоноробної) машини	2 000	пресування сировини для виготовлення паперу та картону
пресувальник-вулканізаторник	1 500	здійснення пресування гумових сумішей
прибиральник службових приміщень	1 250	прибирання приміщень кафе "Базилік" та миття посуду, робота з миючими засобами, збирання сміття і віднесення його до встановленого місця
програміст системний	1 218	знання PHP MYSQL фреймворков розробка сайтів

Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець
продавець продовольчих товарів	1 300	викладка товарів на полиці, зважування вагового товару, заміна цінників, контроль термінів зберігання продукції, консультування покупців
продавець продовольчих товарів	1 500	Продаж кондитерських виробів в магазині "Ваш кондитер" на пр. Волі
Продавець-консультант	1 500	консультації по продажу теплотехніки та промислових товарів.
робітник з комплексного обслуговування й ремонту будинків	1 243	консультації по продажу теплотехніки та промислових товарів.
робітник з комплексного обслуговування й ремонту будинків	1 243	Робота по ремонту та обслуговуванню будинків,ремонт та обслуговування електроустаткування., головний корпус університету.
секретар	1 218	Робота з поштою, вміння швидко та грамотно друкувати документи російською мовою
слюсар з контрольно-вимірювальних приладів та автоматики (електромеханіка)	1 800	налагодження автоматики керування на газоспоживному обладнанні та газових приладах, налагодження з виявленням та усуненням пошкоджень електронних осцилографів, генераторів усіх типів
слюсар з механо-складальних робіт	1 220	складання електроджгутів, читання електричних схем,знання конструкції транспортних засобів, принцип роботи електровузлів транспортного засобу
слюсар з ремонту автомобілів	1 250	ремонт та технічне обслуговування автобусів
слюсар-електрик з ремонту електроустаткування	1 500	здійснення ремонту та обслуговування електроустаткування підприємства, контроль роботи обладнання
слюсар-електрик з ремонту електроустаткування	1 700	Слюсар налагоджувальник токарних, фрезерувальних, деревообробних станків
слюсар-сантехнік	1 218	обслуговування систем тепlopостачання,водопостачання,каналізації,водовідведення.
сушильник паперу, картону, та виробів з них	2 500	проведення сушки паперу та картону, контроль дотримання параметрів сушіння
Технік-електрик	1 250	"Відповідальний за електрогосподарство, функції інспектора-контролера "
фахівець	1 218	Залучення клієнтів, робота з існуючими клієнтами, робота з документами
формувальник залізобетонних виробів та конструкцій	2 000	виробництво залізобетонних виробів
чистильник	1 220	реставрація подушок
швачка	1 250	знання процесу пошиття виробу від початку до кінця
швачка	1 600	по операційне пошиття чоловічого одягу
швачка	1 240	пошиття жіночого одягу, робота на універсальній швейній машинці
швачка	1 400	пошиття чоловічих та жіночих сорочок
швачка	1 250	майстер з ремонту та пошиття тентів на автомобілі вантажні та напівпричеми
штампувальник (холодноштампувальні роботи)	2 000	Виконання холодного штампування деталей з металу, перевірка виготовлених деталей, керування механізмами пресу
налагоджувальник устаткування у виробництві стінових та в'язучих матеріалів	2 000	наладка, ремонт технологічного устаткування у виробництві стінових та в'язучих матеріалів
оператор верстатів з програмним керуванням	1 220	знання з обслуговування верстатів з числовим програмним керуванням, вміння читати креслення
офіціант	1 400	обслуговування клієнтів на банкетах і весіллях, прибирання залу
офіціант	1 303	обслуговування клієнтів, оформлення замовлень, сервірування столів до бенкетів
офіціант	1 350	обслуговування клієнтів, розрахунок клієнтів, прибирання залу

Крім того є багато інших вакансій,
за додатковою інформацією звертатися за адресою:
м. Луцьк, вул. Ярошука, 2, тел.: 72-72-58, 4-92-68

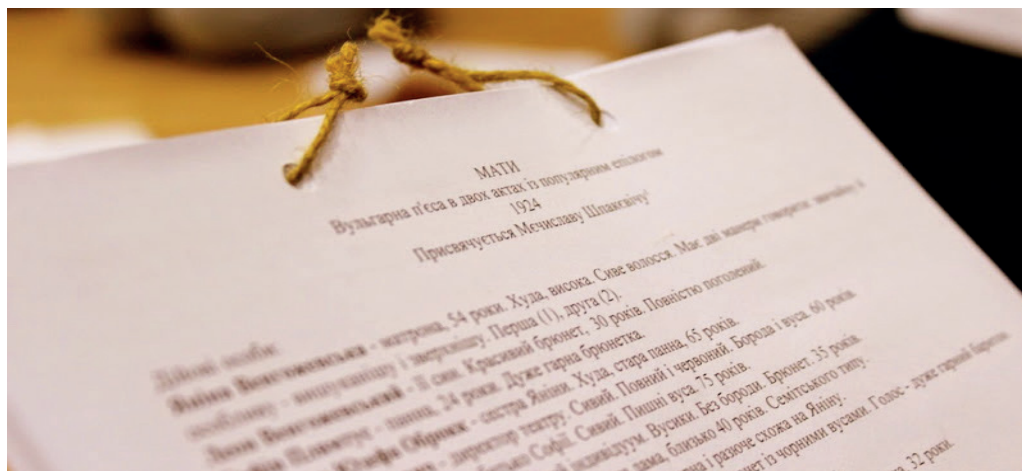
Театральний експеримент за п'єсою «Мати» (Луцьк–Харків)

Луцький театр «ГармИдЕр» та харківський театр «Арабески» спільно з п'ятіркою відібраних у Луцьку акторів, запрошують 28 березня о 18:00 на експериментальний проект – імпровізаційну виставу на основі п'єси Станіслава Ігнація Віткевича «Мати».

Втілення задуму стало можливим завдяки Генеральному консульству Республіки Польща в місті Луцьк, яке фінансує приїзд до нашого міста відомого співака й актора Михайла (Міська) Барбари та режисера Світлани Олешко. Саме Міська зіграє головну роль матері спільно з гармидерівсько-глядацьким акторським ансамблем. До показу дійство було лише схематично окреслене режисером Русланою Порицькою. Весь смак у тому, що народжуватиметься «щось» на очах у публіки, доповнюючись ще й «живим» шумово-музичним супроводом.

Текст Віткація (перекладений українською все тим же Михайлом Барбарою) сповнений дивацтв, відвертостей і філософії та має чимало паралелей із сучасністю. Тож навіть п'єса у чистому вигляді заслуговує вашої уваги. А те, як неординарно, а головне, яким акторським складом, вона буде доноситься, розвіє останні сумніви про те, чи варто цієї суботи завітати до «ГармИдЕра». А ще після дійства ми розраховуємо на спілкування без кордонів — сценічних та міжрегіональних.

Чекаємо вас за адресою: вул. Ковельська, 56
ВХІД ВІЛЬНИЙ, однак кількість місць, як завжди, обмежена!

Олександр Бойченко презентує в Луцьку нову книгу

ПЕРША ПРЕЗЕНТАЦІЯ В УКРАЇНІ!
Олександр Бойченко
«Більше / менше»
SkyBar (пр.Волі, 42)

26.03.19:00

SKY Bar

стендаЛЬ

«Олександр Бойченко»
один із
найпомітніших
вітчизняних критиків
та
публіцистів»
Сергій Жадан

Цей письменник вперше в Луцьку, а ця презентація – перша в Україні! Медіакритик та публіцист Олександр Бойченко презентує свою нову збірку «Більше/менше».

Хто такий Бойченко? Це «один із найпомітніших сучасних критиків та публіцистів» (за словами Жадана); автор збірок есеїв «Щось на кшталт Шатоуа», «Аби книжка», «Мої серед чужих»; автор, який пише, «аби було. Хоча бути, як і решта всього, що є на світі, не мусило».

Окрім цього, Олександр Бойченко – стипендіат програми міністра культури Польщі «Gaude Polonia», з польської мови здійснив переклади роману Даниїла Одія «Тартак» і творів Марека Гласка, Юзефа Гена, Лешка Колаковського, Анджея Стасяка, Ольги Токарчук; з російської – роману Віктора Єрофєєва «Хороший Сталін» та деяких есеїв Ігоря Померанцева зі збірки «КГБ та інші...»

У Луцьку Бойченко презентує нову книгу «Більше/менше». Ми поговоримо з вами про:

- роль інтелектуала в Україні та світі;
- сенс іронії, нацистський і комуністичний тоталітарні режими в зображенні Тадеуша Боровського і Густава Герлінга-Грудзінського;
- Лесю Українку очима Оксани Забужко;
- Юрія Андруховича очима Карла-Йозефа Цумбруннера.

Але також про Майдан і пореволюційна розгубленість, примирення з Польщею і війну з Росією, Крим і Донбас.

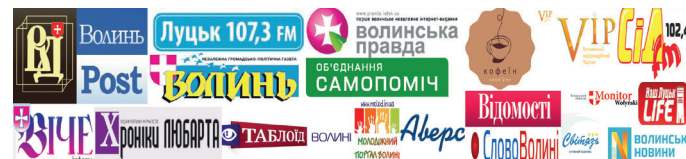
Презентація відбудеться 26 березня о 19:00 у SkyBar (пр. Волі, 42). Вхід вільний. Кількість місць обмежена! Попереднє бронювання за телефоном: 098 630 58 12, 099 618 59 43. Під час заходу можна буде придбати книги видавництва «ХХІ ст.» (м. Чернівці). Організатор заходу – мистецьке об'єднання «стендаЛЬ».

BM

Телефони для довідок:

098 630 58 12

099 618 59 43

Projekt jest współfinansowany ze środków finansowych otrzymanych z Ministerstwa Spraw Zagranicznych w ramach konkursu na realizację zadania «Współpraca z Polonią i Polakami za granicą w 2014 r.» Za pośrednictwem Fundacji „Wolność i Demokracja”

Monitor
Wołyński

Заłożyciel/Засновник - **Валентин ВАКОЛЮК**
Zespół redakcyjny/Редакційна колегія:
Walenty WAKOLUK/Валентин ВАКОЛЮК
Natalia DENYSIUK/Наталія ДЕНИСЮК
Wiktor JARUCZYK/Віктор ЯРУЧИК
Iryna KANAHEJEWA/Ірина КАНАГЕЄВА

Redaktor naczelny: **Walenty WAKOLUK**
Korekta: **Jadwiga DEMCZUK**
Redaktor techniczny: **Iryna KANAHEJEWA**
Redaktor odpowiedzialny: **Aleksander SWICA**
Tłumaczenia: **Switłana PYZA**,
Natalia DENYSIUK

Головний редактор: **Валентин ВАКОЛЮК**
Літературний редактор: **Ядвіга ДЕМЧУК**
Технічний редактор: **Ірина КАНАГЕЄВА**
Відповідальний редактор: **Олександр СВИЦА**
Переклад: **Світлана ПИЗА**,
Наталія ДЕНИСЮК

Адреса редакції:
43025 Луцьк, вул. Крилова 5/7
tel/faks (0332) 72 54 99
e-mail: info@monitor-press.com
www.monitor-press.com

Свідчення про реєстрацію
ВЛ № 339-73Р від 19.05.2009 г.
Тираж: 6000. Замовлення: 1615
Друк - Волинська обласна друкарня:
Луцьк, пр.Волі 27.
Друк офсетний, формат А 3